

BUITEN

13^e JAARGANG N°. 10.

ZATERDAG 8 MAART 1919.

Foto H. W. de Jong.

IN DE BOSCHSTREEK VAN ZEEUWSCH-VLAANDEREN.
BOSCHWEG ONDER ZUIDDORPE NABIJ DE RIJKSGRENS.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

BROEDERSCHAP (9), DOOR JOHN GALSWORTHY.	BLZ. 110
IN DE BOSCHSTREEK VAN ZEEUWSCH-VLAANDEREN, DOOR D. J., GEÏLLUSTREERD	BLZ. 109, 111
DE NIJLREIS (SLOT), DOOR MAURITS WAGENVOORT, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 112—116
GROOT VASTENAVOND TE GEERAARDSBERGEN, DOOR F. W. DRIJVER	BLZ. 113
DAG MEVROUW, DOOR E. VAN LIDTH DE JEUDE	„ 113
BOSCHLEVEN, DOOR H. E. KUYLMAN	„ 114
KLEINE TRAGEDIJTJES, DOOR M. LANGERHUIZEN	„ 116
HET KASTEEL VAN CARTHOLS, DOOR A. J. A. FLAMENT, GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 117—119
EEN NIEUW DIERENPARK BIJ AMSTERDAM ONMOGELIJK? DOOR A. L.	BLZ. 117
DE PELSJAGERS, DOOR HULBERT FOOTNER (26)	„ 118
EGELFAMILIE, ILLUSTRATIE	„ 120
EEN ZEEUWSCH VOLKSLIED	„ 120

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men geheve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-75, Amsterdam, met de toevoeging: „voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Afzonderlijke nummers: Prijs 25 cts.

BROEDERSCHAP

9) DOOR JOHN GALSWORTHY.
Uit het Engelsch vertaald door Leny Grondel—Chotzen.
HOOFDSTUK VI.

„Ik geloof, dat ik u wel eens meer heb gezien,” zei Hilary. „Nou, dat geloof ik ook. U komt dikwijls in dezen winkel in de sigarenafdeeling. Ik heb er u al zoo vaak in zien gaan. Soms koopt u dan de Pell Mell van dien man daar.” Hij maakte met zijn hoofd een aanduiding naar links, waar een jongere man met een stapel wittere kranten stond. In dat gebaar lag jaren lang opgehoopte afgunst en hartzeer. „Dat is mijn krant,” scheen hij te zeggen. „Die komt mij toe en nu staat die ordinaire vent er mee en gaat er met mijn winst van door.” „Ik verkoop hier de Westminister. Ik lees hem ook 's Zondags. Het is een heel goede krant, een eerste klas krant ondanks zijn politieke richting maar, och goede God, sedert die man daar de Pell Mell verkoopt, Mijnheer,” vervolgde hij zachter alsof het een vertrouwelijke mededeeling gold, „kopen de betere lui zijn krant. En hier komen niet veel deftige menschen langs, niet van de ware soort, ziet u, en nu blijf ik met mijn krant zitten.”

Hilary, die uit kieschheid geduldig had toegelusterd, herinnerde zich plotseling, dat hij al eens over dezen ouden krantenman had hooren praten. „Woont u in Hound Street?” vroeg hij.

„Juist Mijnheer,” antwoordde de oude vlug, „op No. 1. Ik heet Creed. U bent die mijnheer, waar dat meisje naar toe gaat om uit het boek over te schrijven.”

„Het is niet mijn boek, dat zij overschrijft.”

„Neen, dat weet ik. Het is van dien ouden heer. Ik ken hem wel. Hij kwam eens hier en liep op me toe. „Hier is een pond tabak voor je,” zei hij. „Je was butler,” zei hij. „Een butler. . . Over vijftig jaar bestaan er geen butlers meer” en weg was hij. Niet heelemaal. . . .” Zijn beverige vingers tikten zijn voorhoofd aan. „Niet heelemaal. . . . Ach, lieve deugd.”

„Er wonen ook menschen, die Hughs heeten, in dat huis, is het niet?”

„Ja. Ik heb mijn kamertje van hen in huur. Gisteren sprak een dame nog met mij over hen. Het is niet uw vrouw, is het wel, Mijnheer?”

Zijn oogen schenen zich aan Hilary's hoed, die van slap vilt was, vast te zuigen. „Ja, ja, ik heb menschen van uw soort in de eerste huizen gezien. Je merkt dadelijk aan hen, dat ze heel wat geleerd hebben en dan die echte manieren, die die heeren over zich hebben.”

„Ik denk, dat het de zuster van mijn vrouw was.”

„Oeh, lieve deugd, ze koopt zoo vaak een krant van me. Een echte dame. . . Niet een van die” — opnieuw verviel hij in een vertrouwelijk, geheimzinnig fluisterton, „u weet wel, wat ik

meen, Mijnheer. . . . Die daar in die groote winkels hun kleeren kant en klaar koopen. O, ik ken Mevrouw heel goed.”

„De oude heer, die je de tabak gaf, was haar Vader.”

„Nee, lieve deugd, is het toch waar!” Een weinig verward zweeg de gewezen butler.

Hilary's wenkbrauwen bewogen zich heen en weer op de speciale manier, die hij altijd over zich had wanneer hij een kiesche zaak moest aanroeren.

„Hoe, hoe behandelen die Hughs' dat meisje, dat in de kamer naast u woont?”

De oude butler antwoordde op neerslachtigen toon:

„Ze volgt mijn raad op en laat zich niet met hen in. De man is een vreemde vent. Ik kan er niet achter komen waar die grootgebracht is.”

„Een soldaat, is het niet?”

„Dat zegt hij. Hij drinkt aardig wat, en wanneer hij buiten westen is, is alle respect er uit. Dan gaat hij te keer tegen de rijken en tegen de kerk en wat al meer. Ik heb nog nooit zoo'n soldaat gezien. Het is een rare snuiter. Ik geloof, dat het een Waal is, dat zeiden ze me tenminste.”

„Hoe vind je de straat, waarin je woont?”

„Ach Mijnheer, ik bemoei me met niemand. Het is een echt min buurtje, er woont een vreeselijk soort lui. Ze weten zich daar niet te gedragen.”

„Zoo, zoo,” zei Hilary.

„Die huisjes zijn in handen van kleine menschen en hun kan het niets schelen wie er woont, zoo lang zij maar hun huur binnen krijgen. Ze weten zelf niet beter, ze zijn zelf niks bijzonders. Ze zeggen, dat er zoo wel duizenden huizen in Londen zijn. Sommige menschen spreken erover, dat ze allemaal afgebroken moesten worden maar dat is gekkepraat. Waar is het geld om dat te doen? De menschen, die de huisjes huren, zijn zelf arm, ze hebben nog niet eens de centen om een stukje nieuw behang op den muur te plakken en de groote grondbezitters. . . . Nou, je kunt toch niet van hen verlangen, dat ze weten, wat er achter hun rug gebeurt. Sommige van die onbehouwen kerels, als die Hughs, praten een hoop onzin over de plichten van die grondbezitters maar ik zeg maar, je kunt niet van die heeren verwachten, dat ze hun neus in die soort dingen steken. Ze hebben daar buiten hun prachtige landgoederen. . . . Ik ben daar ook geweest. Ik weet er alles van.”

De kleine bulldog, die onrustig begon te worden, maakte nu van de gelegenheid gebruik om haar staart tegen de beenen van den gewezen butler te slaan.

„O lieve deugd, wat is dat nou? Hij bijt toch niet, Mijnheer? Groote God!” Miranda's oogen zochten den blik van haar meester. „U ziet, wat er met een hond van mijn stand gebeurt als je den heelen dag zoo op straat moet rondslechteren,” scheneur zij te zeggen.

„Het zal u wel niet gemakkelijk vallen den heelen dag op straat te staan na het leven, dat u hebt geleid,” zei Hilary.

„Ik mag niet klagen. Het was het eenige, dat ik doen kon.”

„Kunt u schuilen als het noodig is?”

Weer was de oude dadelijk op dreef en bereid ook hierin vertrouwelijke mededeelingen te doen.

„Als het 's avonds erg regent, later ze me soms onder de poort van den ingang schuilen omdat ze wel weten wie ik ben. Ze zouden het nooit voor dien man daar doen” — met een zijdelingsche hoofdbeweging naar zijn concurrent — „of voor een van de andere jongens, die hier met hun handel staan.”

„Ik wilde u vragen, baas Creed, of er misschien iets voor Juffrouw Hughs gedaan kan worden.”

Het uitgeputte, magere lijf van den oude beefde van opwinding toen hij antwoordde:

„Als het waar is, wat ze zegt, nou, dan zou ik hem voor de recht-bank dagen zoo waar als ik Creed heet en dan zou ik zorgen, dat de scheiding er door kwam. Ik zou in haar plaats geen minuut langer met hem willen samen blijven. Dat zou ik in haar plaats doen. En als hij me dan niet met rust zou laten en me zou bedriegen, dan ging ik het fijn bij de politie aangeven en als hij me wat deed, zou ik er netjes voor zorgen, dat hij in de gevangenis kwam. Ik voor mij kan met zoo'n ordinaire vent niet praten. Vanmorgen nog heeft hij me beleedigd.”

„De gevangenis is een heel slecht geneesmiddel,” mompelde Hilary. Maar de gewezen butler antwoordde gewichtig: „Er is maar één manier om met dat soort lui om te springen. Je moet ze opsluiten tot ze tot kalmte zijn gekomen.”

Hilary stond juist op het punt om te antwoorden toen hij merkte, dat de oude man hem had verlaten. Een meter verder stond Creed met opgeheven gezicht, luidkeels de nieuw verschenen editie van de Westminister Gazette ventende waarvan hem een stapel door een voorbijsnellende auto was toegeworpen.

„Zoo, zoo,” dacht Hilary, „in elk geval weet jij, wat je wilt.”

Naast hem stapte Miranda voort met vast op elkaar geklemd gebit. Verstandig keek ze Hilary aan alsof ze wilde zeggen: „Nu, het werd tijd, dat we dien man van de daad verlieten.”

HOOFDSTUK VII.

CECILIA'S VERWARDE GEDACHTEN.

In haar boudoir zat Cecilia Dallison aan een donker eiken schrijftafel, bezig haar verwarde gedachten te verzamelen. Die lagen daar verspreid op velletjes briefpapier, beginnende met: „Lieve Cecilia,” of wel aldus: „Mevrouw Tallents Smallpeace verzoekt. . .” of wel op stukjes carton, bedrukt met den naam van een schouw-

burg, museum of concertgebouw. Ook lagen daar vellen van haar eigen briefpapier, bedrukt met het hoofd: 76, The Old Square, Kensington, en twee boekjes voor haar op tafel. Een van deze boekjes was in gemarmerd papier gebonden en droeg het opschrift: „Sluit dit boek veilig weg.” Op het andere, dat in het velletje van een dood beestje was gestoken, stond slechts met gouden letters: „Engagements.”

Cecilia droeg een Perzisch groen zijden blouse met wijde mouwen, waarin haar smalle, blanke handen verdwenen zouden zijn, indien zilveren knoopjes, in den vorm van roosjes, bij de polsen aangebracht, de mouwen niet hadden opgehouden. Haar voorhoofd was licht gefronsd alsof zij met moeite haar gedachten bij haar bezigheid kon bepalen. Elken morgen zat zij hier, verzamelde haar gedachten en teekende deze in het een of in het ander der kleine boekjes aan. Slechts door dezen ingespannen arbeid was het mogelijk, dat zij, haar man en dochter hun verschuldigd aandeel aan de verschillende amusements namen en omdat zij dit werk inderdaad zoo nauwkeurig verrichtte, had zij elken morgen een weinig hoofdpijn. Haar vrees namelijk om een diner, concert of toneelstuk te moeten overslaan of aan een ander te veel aandacht te wijden, was volkomen oprecht. Er waren zooveel menschen, met wie zij graag omging, zooveel, waarin zij of Stephen speciaal belang stelden, dat het een zaak van het grootste gewicht werd aan veel dezer talrijke relaties te veel tijd te besteden. Dan drukte ook zwaar de last op haar om bij de sterke vooruitstrevende stroomingen, niets van haar vrouwelijke charme te verliezen. Soms dacht ze met een weinig afgunst aan de absolute afgezonderdheid, waarin Bianca zich thans verheugde en waarvan Cecilia eerder door haar fijn instinct dan wel door een bepaalde mededeeling op de hoogte was gekomen. Meestal wierp zij echter deze gedachte verontwaardigd van zich want zij was een beste vrouw, die in de eerste plaats haar krachten wilde inspannen om haar man een recht aangenaam tehuis te schenken en, hoewel zij bijwijlen tobde omdat elke dag haar weer nieuwe brieven bracht, overdreef zij haar zorgen toch niet en nam zij het leven haast even luchtig op als het Perzisch katje op haar schoot, dat daar, uren lang diepzinnig starend, de oogen tot spleetjes vertrokken, zich thans met zijn staart vermaakte.

Nadat Cecilia tenslotte een beslissing had genomen omtrent de concerten, die zij niet zou kunnen bijwonen, haar contributie voor de „Vereeniging der Tegenstanders van Melk in Blikjes” had betaald en een uitnodiging had aangenomen om een man uit een ballon te zien vallen, wachtte zij even. Toen doopte zij haar pen in de inkt en schreef verder:

„Mevrouw Stephen Dallison verzoekt u de gisteren door haar bestelde blauwe japon haar ten spoedigste onveranderd toe te zenden.”

Den Heeren Rose & Thorn, High Street, Kensington.”

Terwijl ze schelde, dacht ze: „Dat zal een goed werkje voor die arme Juffrouw Hughs zijn. Ik geloof, dat zij het zeker net zoo goed als Rose & Thorn zal kunnen doen. „Wil je Juffrouw Hughs even vragen bij me te komen? O, bent u het zelf, juffrouw Hughs? Komt u binnen.”

De naaister, die tot midden in de kamer was genaderd, bleef daar onbewegelijk staan, haar afgewerkte handen slap langs het lijf neerhangend, met geen ander levensteeken dan den geduldigen blik in haar groote, bruine oogen. Zij was een raadselachtige figuur. Haar tegenwoordigheid prikkelde Cecilia altijd een weinig. Het gaf haar het gevoel alsof zij plotseling werd samengebracht met wat zij had kunnen zijn indien verschillende kleine omstandigheden anders waren uitgevallen. Zij was er zoo van doordrongen, dat zij vriendelijk tegen haar naaistertje moest zijn, zoo erop bedacht te toonen, dat er eigenlijk geen grens tusschen haar beiden bestond, zoo angstig alles te doen, wat zij behoorde te doen, dat haar stem bijna beefde.

„Schiet u goed met de gordijnen op, juffrouw Hughs?”

„Ja Mevrouw, dank u. Het gaat heel goed.”

„Ik heb morgen iets anders voor u te doen. U moet een japon een beetje voor me veranderen. Kunt u komen?”

„Zeker Mevrouw. Heel graag, Mevrouw.”

„Gaat het goed met uw kindje?”

„Ja Mevrouw. Dank u.”

Hierop viel een stilte.

„Het geeft toch niets met haar over haar huiselijke aangelegenheden te praten,” dacht Cecilia. „Het is geen gebrek aan belangstelling bij me maar . . .” Toen echter de stilte haar al te zenuwachtig maakte, voegde zij er vlug aan toe: „Gedraagt uw man zich nu beter?”

Geen antwoord volgde. Cecilia zag hoe een traan langzaam langs de wang van de arme vrouw druppelde.

„Och lieve deugd, dat arme mensch,” dacht ze. „En nu zit ik er mee!”

Juffrouw Hughs' gebroken stem begon: „Het is vreeselijk zooals het nu gaat, Mevrouw. Ik wou er juist met u over spreken. Het is sedert dat jonge meisje” — haar gezicht kreeg een harde uitdrukking — „die kamer van ons heeft gehoord. Hij schijnt. . . hij schijnt. . . het is of hij niets meer om me geeft.”

Cecilia luisterde geanimeerd, aangetrokken als steeds tot de liefdesgeschiedenis van een ander, hoe hartroerend die ook zijn moge.

„U meent, dat jonge meisje, dat poseert?” vroeg ze.

De naaister antwoordde opgewonden: „Ik wil niet met die meid praten maar zij. . . zij heeft hem betooverd. Dat heeft ze gedaan!”

Hij kan niets anders dan over haar praten en om haar kamer heen draaien. . . . Dat hinderde me zoo toen ik u laatst op straat zag. En na gistermiddag, nadat Mijnheer Hilary er is geweest, heeft hij allemaal woeste verhalen gedaan en hij heeft me gestompt en geslagen en. . . en. . .” Haar lippen konden geen verdere woorden vormen maar daar het niet te pas kwam tegenover je meerderen te huilen, had zij al vroeger geleerd haar tranen in te slikken en alleen het krampachtig vertrekken van haar gezicht verried hoe zielsbedroefd zij was.

Na het hooren van Hilary's naam was het plezierig gevoel bij Cecilia spoorloos verdwenen. Zij was nu slechts benieuwd, bevreesd en geërgerd.

„Ik begrijp u niet goed,” zei ze.

De naaister streek met haar handen langs haar rok. „Ik kan er natuurlijk niets aan doen, wat hij zegt, Mevrouw. Ik herhaal ook liever niet al die leelijke dingen, die hij van Mijnheer Hilary vertelde. Het schijnt, dat hij stapelgek wordt wanneer hij maar over die meid begint.”

Die twee woorden, die op het model doelden, klonken vol ingehouden wrok. Cecilia stond op het punt om te zeggen: „Ik weet er nu genoeg van, Juffrouw Hughs. Laten wij er niet langer over spreken.” Haar nieuwsgierigheid en een vreemdsoortige angst dwongen haar echter inplaats van die woorden, te herhalen: „Ik begrijp u niet goed. Bedoelt u, dat uw man van Mijnheer Hilary kwaad spreekt en denkt, dat Mijnheer iets met dat jonge meisje uitstaande heeft, of wat meent u?” Daarop bedacht ze weer: „Ik moet hieraan in elk geval een eind maken.”

Het gezicht van de naaister verwrong pijnlijk bij haar pogingen om haar stem in bedwang te houden.

„Ik zei hem al, dat het leelijk van hem was zulke dingen te zeggen, Mevrouw, en Mijnheer Hilary is nog wel altijd zoo vriendelijk. . . En wat gaat hem dat alles aan, zei ik. Hij heeft toch zelf een vrouw en twee kinderen. Ik heb hem op straat zien staan en om het huis van Mijnheer Hilary zien draaien toen ik daar werkte. Hij stond daar die meid op te wachten en liep achter haar aan naar huis toe.” Weer weigerden haar lippen den dienst en had ze moeite haar tranen in te slikken.

Cecilia dacht: „Ik moet er dadelijk met Stephen over spreken. Die man is gevaarlijk!” Een groote angst maakte zich van haar meester, van haar, die tot nu toe zonder zorgen door het leven was gerold. Vage gedachten, waarvan zij reeds vroeger een voorgevoel had gehad, drongen zich nu krachtig op den voorgrond. Het Leven met al zijn verborgen laagheden scheen thans zijn volle aandacht aan de familie Dallison te wijden. De stem van Juffrouw Hughs, die niet aan haar verdriet dorst toe te geven, weerklonk opnieuw:

„Ik zei tegen hem: „Wat haal je je voor gedachten in je hoofd? Je weet toch wel, dat mevrouw Hilary Dallison altijd goed voor ons is geweest! Maar hij is net gek wanneer hij een paar borrels op heeft en hij zei, dat hij naar mevrouw Hilary Dallison zou gaan.”

„Wou hij naar mijn zuster gaan? Waarvoor is dat nodig? Zoo'n gemeene vent!”

(Wordt vervolgd.)

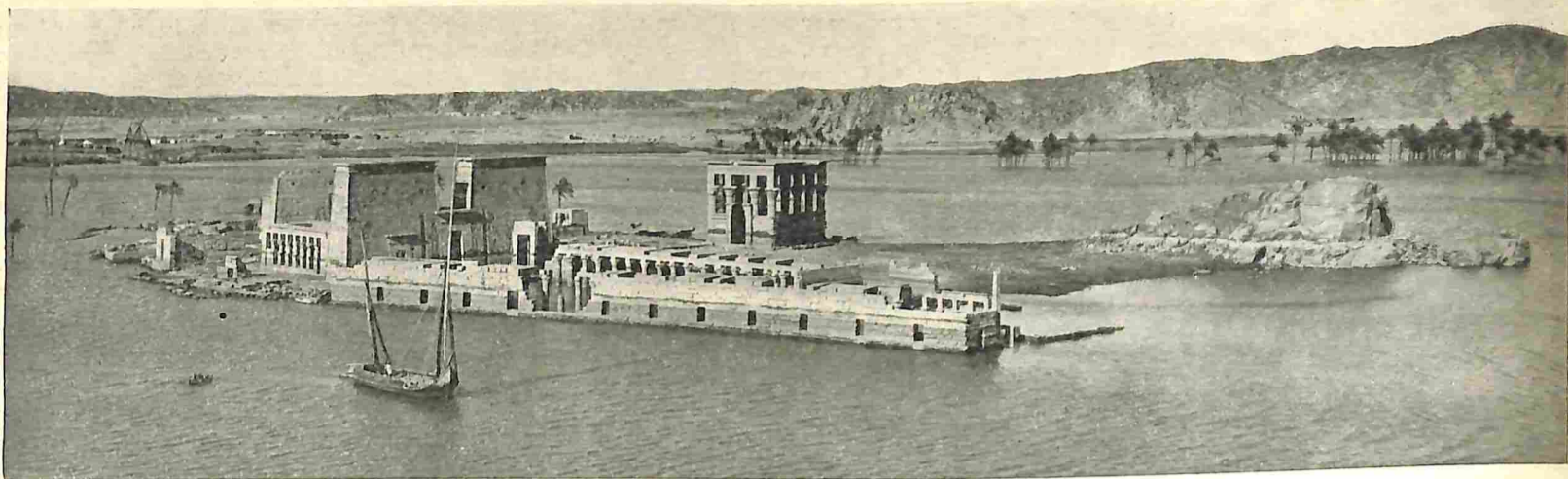
DE BOSCHSTREEK VAN ZEEUWSCH-VLAANDEREN.

Bij de voorplaat.

Wanneer men met het treintje van de lijn Neuzen-Mechelen spoort van Neuzen naar Hulst, gaat het aanvankelijk door laag polderland. Het verre verschiet wordt hier en daar onderbroken door de groote welvarende boerderijen met hunne uitgestrekte boomgaarden. Voorbij Axel begint het landschap zich reeds te wijzigen. De groote boerderijen maken plaats voor kleine arbeiderswoningen, de streek wordt zandiger, boomrijker, en maakt een minder welvarenden indruk. De wegen en dijken zijn meest alle beplant met Canadeesche populieren, die met hun fijn ritselend blad aan het landschap eene eigenaardige bekoring verleen. Zij doen veel aan berken denken, en hebben denzelfden geringden zilverachtigen stam. Het hout van den „canada” wordt in de grensdorpen als Koewacht, Overslag en St. Jansteen gebruikt in de talrijke klompenmakerijen. Achter Hulst sluiten de aanvankelijk verspreid liggende kleine dennenboschjes zich aaneen tot uitgestrekte bosschen van meestal vrij jong hout, dat in het bijzonder geschikt schijnt te zijn voor mijnhout, en vóór den oorlog dan ook in groote hoeveelheden naar de Deutsche mijnstreek werd uitgevoerd. Van Hulst strekken deze bosschen zich voornamelijk uit in oostelijke en zuidelijke richting, waar zij aansluiten aan de uitgestrekte dennenbosschen van Hollandsch en Belgisch Clinge. In westelijke richting zijn deze bosschen minder uitgestrekt en liggen meer verspreid, zooals onder St. Jansteen, Zuiddorpe en Koewacht, waar zij een overgang vormen naar de bosschen van Wachtebeke en Moerbeke. Gedurende den oorlog echter is veel bosch omgekap.

De Canadeesche populier, waarvan hier boven sprake was, wordt in den volksmond hier „Gauwgroote” genaamd (met den klemtoon op „gauw”), daar de boom zeer snel groeit en reeds na ongeveer 9 of 10 jaar geschikt is om door de klompenmakers te worden gebruikt.

D. J.

GEZICHT OP HET HALF DOOR HET WATER VERZWOLGEN EILANDJE PHILAE BOVEN ASSOEAN.

DE NIJLREIS.

(Slot).

WAT zoudt gij zeggen van iemand, die in een glas water, geschept uit de zee, aan een ander, die haar nooit gezien heeft, een indruk van den oceaan wilde geven? Het schijnt een gelijk dwaze en ongeëvenredigde aanmatiging te trachten in het korte bestek der weinige bladzijden, welke mij hier gegund kunnen worden, bij de lezers een denkbeeld op te roepen van de Egyptische oudheden. Beter dan het woord helpen fotografieën, welke klaarder dan een te korte of te uitvoerige beschrijving de heerlijke heiligdommen van Egypte voor oog en denken van den stillen lezer ver weg, doen oprijzen Deze tempels, reuzenbeelden, obeliskken, graftomben in de verre rotsen uitgehouwen en, de laatste, na duizenden jaren thans geopend en, helaas ontwijfd en grootendeels beroofd, maar als grafholten toch steeds indrukwekkend, staan misschien wel te ver van het zieleleven der menschen van onzen tijd af om iets innigers in hen op te roepen dan verbazing, verwondering, bewondering in onbewogenheid van hun gemoed. Maar op geringen afstand van den stroom, in het gebied der gloeiende roode rotsen, waaruit dit alles gehouwen is, ligt hier en daar nog een kolom, een steenen sarcophaag, een beeld half afgewerkt, vast nog aan den rotsbodem. Dit onafgemaakte werk lijkt ons plotseling wel zeer menscheijk te worden. Het is zeer iets van ons eigen leven. Draagt niet ieder in zijn weemoedig denken de herinnering aan begonnen en nooit afgemaakte arbeid? Wij vragen het waarom, het wanneer van dit minime drama der menscheijke vergankelijkheid, plotseling in de rede gevallen door de gebeurlijkheden van dood of onheil. Hoeveel begonnen en nooit afgemaakte werk is er in ieders leven! Het troost ons, dat dit ook reeds zoo was voor duizenden jaren en, hier, monumenten in graniet van vergeefsich pogen, immer zoo zijn zal.

De oorlog heeft ons echter gewend aan een grootschheid van menscheijk verrichten, zooals het leven, al is het dan slechts in gruwelen, nooit iets geweldigers gekend heeft. Onze eigen tijd heeft dus een grootschheid, waarbij zelfs die der Egyptische pyramiden en tempels nietig zijn. Maar hoewel dan in veel kleiner verhoudingen, grootsch toch, en vergelijkbaar zeer zeker, zoo niet bij de pyramiden dan wel bij de tempels van Theben, Abydos en Aboe-Simbel, zijn de opstuwingsdammen ter vruchtbaar-making van de Nijloevers van Assoean. Hoe jammer is het, dat

daaraan het bevallige eilandje Philae is opgeofferd moeten worden. Het is nog wel te bezoeken, maar men vaart nu met roeibootjes de heilige tempels in, waar men voorheen slechts mocht binnengaan met gelouterde voeten en vrome ziel. Wanneer het Nijlwater gezakt is, ziet men tot hoog op de monumenten de moeten en onherstelbare verwoestingen van het rijzende en dalende water. De tempels van Philae dagteekenen uit den laatsten tijd van het Egyptische verleden. Misschien zijn zij daardoor zoo bevallig, staan zij daarom dichter bij onze eigen opvatting van schoonheid, dande gigantische heiligdommen elders aan den stroom. Een opmerkelijke beschouwing leert toch wel, dat de vele geslachten beeldhouwende en bouwende kunstenaars, wier werken reeds de bewondering wekten, toen de Akropolis van Athene gebouwd en de chrys-elephantijnsche Pallas voor het Parthenon gehouwen werd, moeizaam zochten naar wat nóg fijner, nóg schooner, nóg nauwkeuriger passend zou zijn op hun eigen zieleleven dan werk in navolging van dat hunner bewonderde voorgangers. Drie duizend jaar geleden bezat de plastische kunst dus reeds haar „futuristen,” zooals heden. Hij, die de beeldhouwen op de tempelwanden in Egypte aandachtig gadeslaat merkt dit blij gestemd op. Zoo zijn dan de tempeltjes van Philae juweelen van Egyptische verfijning. Jammer, dat juist die door het nuttigheidsstreven van onzen tijd gedoemd zijn langzaam te verdwijnen, verdwenen zullen zijn, wanneer de grootere en stuggere meesterwerken van ouder verleden in dit oeverland nog bewonderd kunnen worden.

De meeste reizigers eindigen hun reis bij dit lieflijk eiland, waarvan de tempels nog halverwege uit den bruisenden stroom opstaan. Zij verliezen daardoor wat men zou kunnen noemen de apothose van oud-Egyptische steenhouwerskunst: de rots-tempels van Aboe-Simbel. Het is waar, dat men die niet bereiken kan met den wekelijkschen luxe-sneltrain naar de hoofdstad van den Soedan, Chartoem of Oemdoerman, waar de Witte Nijl, doorzichtig-blauw van water en de Blauwe Nijl, geel-wit en troebel, te zamen vloeien. Eigenaardige speling, deze namen, van het Arabisch, dat „wit” noemt wat blauw is, om de doorschijnendheid, en „blauw” wat geelwit is om de troebele eigenschappen. Daarheen, wijl men de watervallen of stroomversnellingen van den Nijl passeeren moet, vaart ook geen gemakkelijke *dahabiya*, allermint de raderboot. De tempels van Aboe-Simbel moeten van Wady-Halfa uit stroomafwaarts bezocht worden in eigen scheepsgelegenheid. Maar dit is dan wel het heerlijkste van een reis op dezen stroom. En de tempels! De rotsachtige woestijn is hier den stroom genaderd, zijn rood-basalten gebergte wascht den voet in de kalm voortglijdende troebele wateren. Maar den overbewoners, in het verleden, steenhouwers, zooals enkel de bouwers van Persepolis of Babylon er hebben gekend, leek dit een uittarting van hun vaardigheid. Andere tempels waren, rotsblok na rotsblok, kolom na kolom, opgestapeld. Hier was geen opbouw noodig. Hier bestonden de tempels reeds voor de voor niets terug deinzende verbeelding van den steenhouwer, zooals de scheppingen van Michel-Angiolo reeds voor zijn geestes-oog bestonden in het blok marmer onder zijn beitel, waarvan hij met forsche slagen scherf na scherf de hoeken en kanten afhakte, net zoo lang tot zijn verbeelding in het stugge marmer veel geweldiger, veel grootscher zelfs dan Michel-Angiolo, Aboe-Simbel, nadat zij met uitsparing van de grootsche beelden, die, buiten, de ingangen zittende bewaken, het ruwe gebergte aan den stroom gelijk van voorvlak gehakt, slag op slag van godenbeeld tegenover den ingang van een der tempels staat daar uit een stuk gehouwen uit de rots opgekomen. Tempel-ingang, tempelzaal en godenbeeld liggen zoo georiënteerd, dat de opkomende zon een enkelen morgen in het jaar aan den horizon van

EEN TEMPEL OP HET EILAND PHILAE.

den tegenoverliggenden oever opkomt en haar groot en koestering allengs laat doordringen in de tempelzaal en, hooger, tegen het godenbeeld op, dat dien dag, levend geworden van licht, glimlachende de opkomende zon begroet.

Dit beeld in de rots, deze tempel uitgehouwen in het gebergte, deze zittende beelden aan de ingangen, het is het indrukwekkendste, dunkt mij, wat Egypte te zien geeft. Indrukwekkender mensche-lijke daad van fel arbeidsvermogen en harde koppigheid om de onbezielde stof te overwinnen tot bezielde kunst, lijken mij niet mogelijk, niet te vereenigen met een hooger gestemde poëzie.

MAURITS WAGENVOORT.

Groot-vastenavond te Geeraardsbergen.

Op Groot-Vastenavond, d.w.z. den eersten Zondag in de Vasten, is het feest te Geeraardsbergen . . . Krakelingen-werpen en Tonnenbrand!

Onder het gebeier der klokken begeben burgerlijke en geestelijke overheid, benevens een aantal genoodigden, zich, begeleid door muziek, op weg naar den top van den Ouden Berg, honderd meter boven den waterspiegel van den Denver. Nadat de Burgervader den Deken den eerewijn heeft aangeboden, waarin een vischje zwemt, werpen deze beide autoriteiten, wier voorbeeld aanstonds door de overige aanwezigen gevolgd wordt, een regen van krakelingen naar omlaag, waar de menigte zich verdringt de lekkernij op te vangen. Des avonds wordt de pret besloten met het branden van een pekton op den heuveltop.

Allerlei verhalen trachten den oorsprong van dit eeuwenoude gebruik te verklaren. De geschiedschrijver Jan van Waesberghe schrijft de herkomst van dit feest aan Geraard van Huneghem toe, die met zijn in de nabijheid wonende broeders een overeenkomst maakte, in tijd van gevaar elkaar te waarschuwen door het ontsteken van een stroovuur. Uit vreugde over de bekrachtiging van hun bondgenootschap, waardoor zij sterk stonden tegenover hun vijanden, wierpen zij het volk brood en visch toe.

Een ander verhaal brengt den oorsprong in verband met het beleg der stad door Walter van Edinghen, die in 1380 namens den Graaf van Vlaanderen met een groot leger Geeraardsbergen bezette en door uithongeren tot overgave wilde dwingen. De burgerij nam haar toevlucht tot een list, wierp brood en haring naar den vijand en ontstak een groot vuur op den berg. De belegeraars maakten uit het eerste op dat er nog mondvoorraad in overvloed aanwezig was en zagen in het andere een sein voor te hulp snellende Gentenaren, zoodat zij het geraden achtten het beleg op te breken. Weer anderen, onder wie de dichter Schollaert, zien in het feest een overblijfsel van een oud heidensch festijn ter eere van Ceres, de godin van het koren, op hetwelk de bevolking zich te goed deed aan gebak, en brandende toortsen over de akkers placht te werpen.

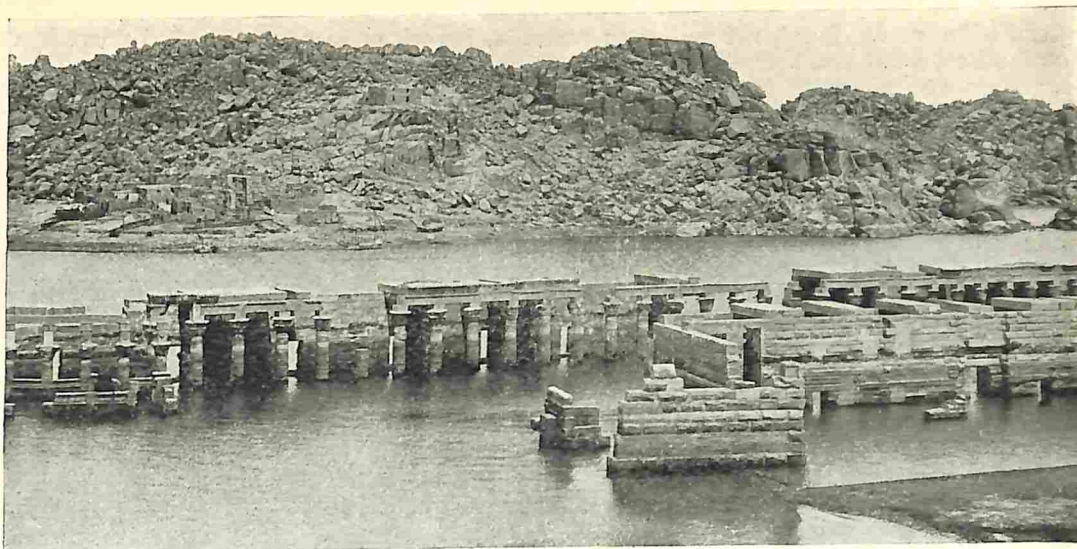
Deze laatste verklaring zal inderdaad de waarheid het meest nabij komen. De Christelijke Kerk heeft ook hier haar aanpassingsstelsel in praktijk gebracht; waar oude heidensche gebruiken niet waren uit te roeien en het aloude Lentefeest op den Ouden Berg door de bewoners der stad, trots hun bekeering, gevierd werd, daar deed die Kerk dit feest samenvallen met Groot-Vastenavond en stelde zelfs haar Priester aan 't hoofd van den feeststoet, wien dan ook, gelijk wij boven zagen, de eerewijn werd aangeboden.

De *krakeling* — krans met kruis er in — is niet anders dan de door Karel den Groote gekerstende zonnecirkel, het *vischje*, haring of sardel, kwam in de plaats van het rauwe vleesch der heidensche bacchanaliën, terwijl, last not least, nabij de bron een aan Maria gewijde kapel verrees op den top van den heuvel, die dan ook Kapelle-berg wordt genoemd, ten einde zóó tegelijk de laatste sporen uit te wischen van den ouden bronnen-dienst, aan welken het vischje in den wijnbeker stellig niet vreemd zal zijn.

F. W. DRIJVER.

DAG MEVROUW.

NA veel verwickelingen waren ze toch samen getrouwd. Haar familie, geborneerde aristocraten, meer nog van geld dan van bloed, had zich verzet, koesterde in den war-

DE NIJLREIS. DE TEMPELS VAN PHILAE, DOOR HET WATER VERZWOLGEN.

men familieboezem, waarin al vele huwelijken gaargekonkeld waren, andere plannen voor Eveline. Haar moeder, die quasi-liberaal en met een intellectueel aureooltje om hare keurige grijze coiffure, artsen in huis haalde van wege de ontwikkeling enz. had daarover van alle kanten veel moeten hooren, toen Jaap Dongelman om Eveline's hand vroeg en toen de zaak tusschen hen beiden al beklonken bleek te zijn.

Papa zeide, dat zijn dochter nooit met een schilder zou trouwen, zoolang hij leefde, en mama was resoluut of schreide en de broers en de zwagers spraken van dagdieven en kladschilders als ze Jaap en zijn kornuiten bedoelden.

Toen Eveline koppig bleef en wegliep en bij een vriendin in de stad ging logeeren en er een brouille dreigde, draaide de familie een kwartslag bij. Papa zeide dat Dongelman in de laatste vijf jaren gemiddeld dertien en een halve mille per jaar verdiend had (bij kiesche informatie was dat gebleken) en dat zulks wel genoeg was om op te trouwen en mama zeide dat hij, uiterlijk tenminste, zich in niets van een fatsoendelijk man onderscheidde. En de broers zoowel als de zwagers berustten ook; als de heeren na het diner sigaren rookten en koffie-met-een-pousse innamen in Papa's werkkamer, dan bleek Dongelman mee te kunnen lachen om hun platte beursmoppen, hij kende ook meiden en bars, natuurlijk, want in een vorige periode had hij hen geschilderd, en daarom zouden ze dan maar goedvinden, dat Eveline trouwde met een schilder.

Vrouwen trouwen uit nieuwsgierigheid soms, de mooie Eveline van Holte trouwde zeker uit nieuwsgierigheid, en na zes maanden van onverdeeld huwelijksgeluk was haar nieuwsgierigheid in zake den mensch Dongelman volkomen bevredigd en begon zij een ongewone belangstelling te vertoonen in zijn vroeger leven, in de milieu's waarin hij vroeger verkeerde, zelfs in de café's waar hij vroeger een deel van zijn dagen doorbracht.

Zij zat op den divan in zijn atelier, gunstig belicht onder het hooge raam, dat over grauwe daken en schoorsteenen en kerken uitkeek naar de landen en luchten van het Noorden;

DE NIJLREIS. EEN TEMPELTJE OP HET EILAND PHILAE.

ze snuffelde graag in allerlei potjes en pulletjes, bekeek oude schetsboeken, wilde een beetje aangehaald worden en hield Jaap Dongelman van zijn werk af:

— Zeg vent, nee dit is de laatste keer dat ik je van middag iets vraag, wie heeft hiervoor geposeerd? Nee, ik wil het al niet meer weten, want dan word ik maar jaloersch, was het in Italië, vertel er me niets van, ik vind het soms toch al griezelig een schilder tot man te hebben, want al schilder je nu grachten, vandaag of morgen moet je toch weer iets anders, mooie vrouwen of meisjes. Wat is dit voor een vaasje, dat staat hier pas. Wie was Bremmerstein, dat staat hier in een schetsboek en hier staat Frognal, Hampstead, wat is dat? Een adres van iemand? Stoor ik je erg met mijn geklets, arme vent, ja dat heb je vooruit geweten. Zeg, hè, wees eens heel, héél lief en ga vanmiddag met mij naar de Taverne St. Jacques, hè toe? Waarom niet, daar zijn we nog nooit samen geweest, waarom ga je daar niet met je eigen vrouw heen, vroeger kwam je er haast iederen middag, zoo zijn jullie mannen, zie je wel. En het wordt al heelemaal donker buiten, als je blijft werken bederf je je oogen, mijn mooie oogen."

En speelsche, kleine egoïste, kuste ze zijn oogen en Jaap zuchtte eens glimlachend en smeerde zijn penseelen op zijn palet af en ging zich verkleeden. In de tram was ze blij en zat dicht tegen hem aan en hield haar arm door den zijnen en babbelde door: „Hoe vin je het plan. Leuk? En gaan we in de stad eten? Ja? Wat zal iedereen kijken in de taverne. Jij met je eigen vrouw. En al je vrienden, die er zitten en je oude vriendinnen. En de volmaakte ober. Wijers, de fijngevoelige, de correcte, de deftige . . ."

Hij glimlachte genoeglijk voor zich heen, vond het knus zoo met zijn eigen mooi klein wijfje naar een taverne te gaan, waar vrienden zaten, die hem zouden benijden wel, en de één zat er met zijn model en een ander met de veel oudere, heerschzuchtige vrouw, waar hij mee getrouwd was, neen, Dongelman was ver genoegd als iemand die het goed heeft getroffen.

Ze stapten binnen, uit de vochtige, drukke winkelstraat in de roode, rookerige gezelligheid van het kroegje. Praatgolven omstroomden hen en hier, daar, overal zagen ze oogen op zich gericht. Dongelman groette eens even, knikte en zij keek rond, probeerde menschen te herkennen. Ze vonden een tafeltje, juist verlaten, met slordig nog de besmeurde koppen en leege glazen en toen zij zaten kwam Wijers, de ober-kellner op hen toe.

Dat scheen haar nu, bliksemsnel, een moment vol spanning: Wijers, die haar Jaap dag aan dag bediend had, die wist hoe sterk hij zijn borrel dronk, die wist ook welke vrouwen hij gekend en een beetje bemind had, Wijers, die hem in vroeger, moeilijker jaren, krediet verleende, die wist nu dat hij getrouwd was, na vele verwickelingen zeker, met haar, de mooie, wel deftige Eveline van Holte; wat zou de groote Wijers zeggen nu hij hem, Jaap, na zooveel tijd terug zag met haar, zijn wettige vrouw.

Wijers kwam aan hun tafel, een beetje dik en heel waardig in zijn rok, keurig het overhemd, keurig de verzorgde handen en hij begon subiet met vlot gebaar het aanwezige overbodige weg te stapelen op een blad. Met een minimaal scheutje sympathie in zijn oogen, zeide hij tot Dongelman: Dag meneer, daarna verstrakte zijn dik, wit gezicht weer tot het fysiek van iemand die dient en grondig haat en tot haar zeide hij, gewoon en droog: dag mevrouw, en wachtte hun bestelling af.

Eveline voelde haar wangen bleek worden, in een suizeling van geluiden hoorde zij Jaap iets bestellen en het witte, apodictische gelaat van Wijers groeide uit tot iets spokig-groots.

Dag mevrouw, had hij gezegd, zonder eenige verwondering, zonder belangstelling, zóó dat het net niet onbeschoft was, zonder eenige onderscheiding.

Hij had Jaap in de taverne zien neerstrijken met tientallen vrouwen, soms drie maal in de week met eene andere, soms maanden achtereen met dezelfde en hij had altijd gezegd, zonder onderscheid: Dag meneer, dag mevrouw. Dat vloog ineens door hare doffe hersens: voor hem waren het allemaal mevrouwen, goed gekleed en in gezelschap van Dongelman, die flinke fooien gaf, Dongelman, dien hij wel mocht lijden. Zooals hij dat zeide: dag mevrouw! Alsof hij zeide: Jullie zijn allemaal één pot nat. Je wilt hier zitten met Dongelman of met een ander en port drinken of sherry en een beetje bekeken worden en straks ga je met hem eten, net als de rest, en van avond, allemaal zonder onderscheid, en dan, enfin, kort en goed: dag mevrouw.

Wijers kwam terug met de gevulde kelken en Jaap nipte van zijn glas en vroeg:

— Vind je het hier nogal amusant, kind-je-lief?"

— Hm, zoo. En jullie beroemde Wijers, die vind ik nogal prolig, om de waarheid te zeggen."

Jaap schrikte van haar scherpe stem en haalde hulpeloos zijn schouders eens op.

E. VAN LIDTH DE JEUDE.

BOSCHLEVEN.

ALS een wazig groene sluier hing de ijle lenteadem over het bosch van beuk en berk; als blank geschuurd zilver blonk de bast van den berkeboom, waar staalglad de massieve stam van den beuk met krachtige, als boomzwarte takken gegroeide uitloopers zich overheerschend verhief tusschen bloeiende vogelkers en lijsterbes.

Naar het zuiden amphitheatergewijze aflopend vervloede het bosch in het lagere kreupelhout van eik en den, waartusschen de reeds uitbottende braamstruik het nog dorre hakhout met hare slingering van twijgen versierde.

In losse, bevallige plooiën spreidde zich het mostapijt over den bodem, ombolde in weelderigen overdaad den berm van den boschweg en hing met diep uitgescheurde rafels neer langs den beekoever om aan den anderen kant van het water met weeke zachtheid zijne banen van grijs en groen langs boom en struik te vlijen.

Over eene bedding van veelkleurig parket stroomde het water der beek nu eens kalm en stil, dan weer in onbedwingbare kracht onder luidruchtig spel naar eene vernauwing der oevers en stortte zich hier onder donderend geraas als eene vrijheidsbende naar beneden in kolken van wit schuim om een eind verder onder zachte kabbeling en lekkend gekoos langs varengroen en door waterkers slingerende vaargeultjes zich zeewaarts te spoeden. Uit den waterval werd het boschlied geboren.

Met zware basstem als boventoon componeerde in immerdurende wisseling van klanken de beek haar machtig lied, dat nooit verstomde noch in lente — noch in wintertijd.

Hier ook had plaats het openluchtspel, een spel vol kleurengelits, van parelengeschitter, van sprankelend getintel en regenboogglansen. Hier tooverde de zonnestraal in de sproeiing van water en schuim eene lichtgolving van edelgesteenten, een krater vol vloeibaar zilver en goud.

Hoog boven dat alles suizelde in de blauwe voorjaarslucht de lentewind door de kruinen der woudreuzen en schooner dan in ander jaargetij zong thans de beek haar liefdeslied.

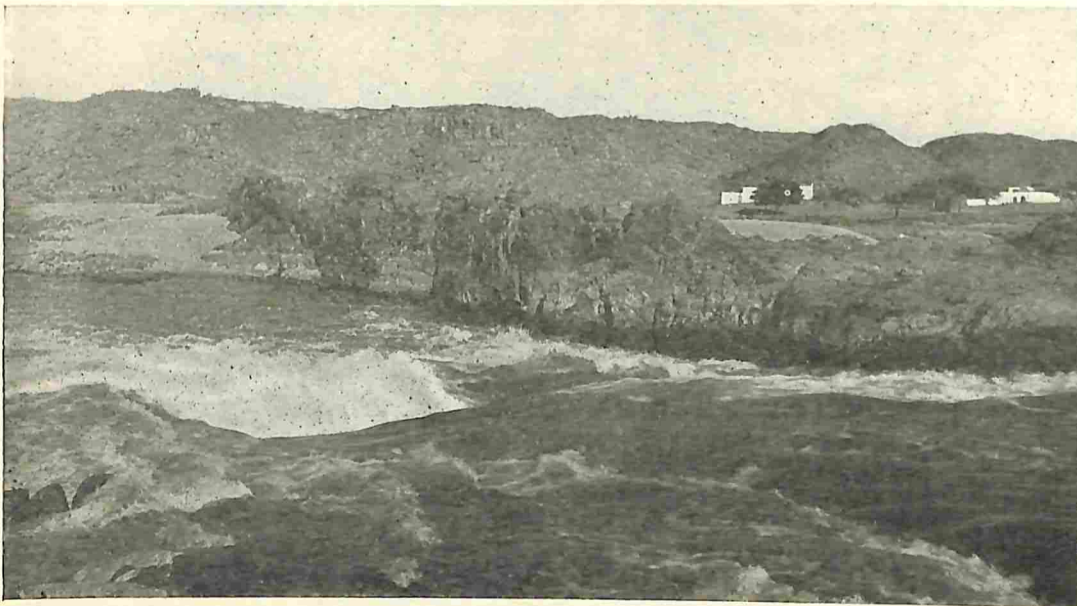
Vol bevend verlangen trilde in den nachtegaal het heimwee naar het Veluwerbosch.

De stage en eentonige schoonheid der Afrikaansche kust kon hem niet binden aan de plaats, waar hij zijne woonstede zoolang had opgeslagen. Nu zong ook in hem het lentelied en zacht murmelende klanken stegen op uit zijn keeltje; de bronzende loktoon knorde al luider en luider maar toch hield zijn instinct hem nog vast aan deze plek.

Op een schoonen nacht vol zilveren maneschijn kon hij zijn lust echter niet langer bedwingen en onder jubelend geschal sloeg hij de wicken uit en ondernam de reis naar het Noorden, naar zijn geliefd bosch aan den waterval.

Zonder verpoozing, den blik vol verlangen voorwaarts gericht, vloog hij over het blauwe watervlak van de Middellandsche zee, trok door de lieflijke dalen van Frankrijk en over Belgisch bosch- en heuvelland. Hoe nader hij bij de plaats zijner bestemming kwam, hoe hartstochtelijker het heimwee hem brandde en des te sneller flipflapten de wickjes. . . .

Tot stervens toe vermoeid van de lange reis zit de nachtegaal te rusten in een temidden van het bladerlooze eikenhakhout staand berkenstruikje, waar in het teere, jonge bladgetoover het lentewindje zich een oogenblik genesteld heeft. Het vleit kozend langs de bruin-grijze veertjes, strijkt ze glad en doet de vogel trillen van genot onder zijn levenaanbrengende beroering. Langzaam, als schuch-

DE NIJLREIS. STROOMVERSNNELLING BOVEN ASSOEAN.
HIER HOUDT GEWOONLIJK HET EERSTE GEDEELTE VAN EEN NIJLREIS PER
SCHEEPSGELEGENHEID OP.

ter om in het volle lenteleven te ontwa-
ken, komt het kopje uit de ombolstering
van veertjes te voorschijn en fonkelend
vol nieuwe levenskracht, uitgerust van
de vermoeiende tocht, kijken de intelli-
gente oogjes de wereld in.

Dan schudt hij zich de veeren, werpt
de stramheid daarmede van zich, strekt
de vleugels een voor een langs den
gestrekten poot en sneller vloeit reeds
het bloed door de door nachtelijke koude
verstijfde ledematen. Zijn geestelijke hon-
ger — het heimwee naar de beek — is
gestild, maar nu doet de maag hare rechten
gelden en daardoor gedrongen gaat de
nachttegaal op insectenjacht. Verzadigd
begeeft hij zich nu naar de glooiing der
beek en wast zich in het heldere nat
de veertjes schoon. Hoog werpt hij met
korte vleugelbewegingen het water op,
dat nu in eene sproeiing van parelende
druppels over hem terug valt.

Hij kan niet eerder hiermede ophou-
den, totdat een edelhert met zwaar ver-
takt op schijnbaar teeren kop gedragen
gewei, met veerkrachtigen tred nadert
om te komen drinken. In lange teugen
zuigt deze het water in, heft langzaam
den kop op, gaat tot den buik in het
water en neemt dan ook een morgenbad
om plotseling zich met machtigen sprong
op den hoogen oever te werpen en in
het eikenhout te verdwijnen. In den
nachttegaal groeit de vreugde en waar
zacht murmelende klanken uiting gaven
aan zijn hartstochtelijk verlangen, daar jubelt hij nu in krachtige
strophen zijne blijdschap uit.

DE NIJLREIS. STROOMVERSNELLING BOVEN ASSOEAN.

.....
Wederom heeft de nachtegaal zich neder gezet in het berken-
struikje dat nog altijd als eerst ontlokene staat te pronken te-
midden van eikenhakhout. Een zacht bronzen en snorren leidt
zijn zang in en als straks de schemering de boomen omhuift, als
vol goudenen gloed de voorjaarshemel eene afspiegeling geeft
van het schitterend kleurenspeel der ondergaande zon, als plechtig
en diep van toon de waterval het boschlied zingt, dan schalt
over het lage hout, opklimmend langs de glooiing van beuken-
en berkenloover tot over de wijdvertakte kruinen der woudreuzen
heen, de lentezang van den koning der zangers.

't Is een liefdeslied, hartstochtelijk en vurig, eene jubeling
van accoorden, een hymne aan den nacht, een loflied aan het
ontluikende leven, een verlangen naar liefde.

En dan plots staakt hij zijn zang, want hoog in de lucht klinkt
een loktoon als wederwoord; 't is het gaaike, dat later terugge-
keerd uit het Zuiden, zijne stem heeft gehoord en aan de drin-
gende bede gehoor geeft.

In weeke tonen lokt het mannetje het vrouwtje tot zich om
dan met zwellend keeltje en trillende vleugels de duisternis te
vullen met zijn hartstochtelijk lied. Het lentewindje vangt deze
klanken op, voert ze door het jonge loover, brengt ze over het
heideveld tot aan de eenzame woning van den buitenman, die
avond aan avond reeds wachtte en nu ook weet, dat de lente wer-
kelijk gekomen is.

In den stronk van eene eikenstruik bevindt zich het nachtegaal-
nest. Onvermoeid bebroedt het vrouwtje daar een 5-tal groen-
bruine eitjes. Reeds heeft de kiem zich ontwikkeld tot een zicht-
baar leven, maar toch moet deze — alvorens de schaal te ver-
breken, — door trouwe bebroeding sterk worden en gehard blij-
ken te zijn tegen het bestaan.

Als de brandende zonnehette zich des daags een oogenblik
in het eiken- en dennengroen nestelt verlaat het vrouwtje de
eieren, somtijds voor vrij langen tijd. De zwellende groeiende,
haast tastbare warmtegolven die tusschen het loover hangen
verwarmen de eieren voldoende en badend in het frissche beek-
water, verzamelt de vogel weer krachten voor de wachtende
taak.

Als de blanke nevelen van den nacht zich over het bosch spre-
den, en in weeke omhuiving de kruinen der boomen omwoelen,
heeft in het nachtegaalnest het ondoorgroendelijke mysterie der
geboorte plaats.

.....
Veertien dagen lang heeft de waterval zijn nachtelijke begelei-
ding moeten missen, want vol van zorgen voor het kroost, had
de nachtegaal geen tijd om zijne strophen te doen hooren.

Nu de jongen echter op het uityliegen staan, dwingt de ouder-
weelde hem te zingen van zijn geluk en terwijl dikke, malsche
regendruppels, traag vallend, het scheidend zonnelicht een oog-
wenk gevangen houden en door het bosch van eik en beuk de
regenboog haar kleuren werpt, jubelt en juicht in kristal-hel-
dere klanken de nachtegaal zijn weelde uit en eindigt niet voor-
dat de morgenstond hem weder aan zijn dagtaak herinnert.

.....
Langs den ruwen stam van een den glijdt als een zonnestraal
het bruine, lenige lijfje van den eekhoorn, die in den knoestigen,

wijd vertakten en ingewaterden eik zijn nest en provisiekamer
heeft opgeslagen.

Vol darterheid is gansch zijn wezen, vol guitige ondeugd schit-
teren de gitzwarte oogjes, wanneer hij met komisch wijdbeenschen-
gang op het mostapijt zijne vroolijkheid bot viert. Vervolgens
rent hij naar den hem zoo welbekenden den die, met kegels bela-
den, wacht op den oogster. Weldra is het eekhoortje zoo ver-
diept in zijn peuzelpartij, dat het niet bemerkt, dat in angstig
zwijgen de nog voor kort zoo rumoerige vogels zich hebben verdoken
in het jeugdige groen.

Boven het bosch zweeft de dood.

De valk is op prooi uit en zijn spiedend oog boort door het
dichtst van het struweel.

Onbekommerd knabbelt het eekhoortje voort en laat tel-
kens den half ontbolsterden dennekegel vallen om dadelijk daarop
een nieuwen te nemen.

Het op den bodem rollen van zoo'n denneknop is voor den valk
genoeg om even snel de oorzaak er van te ontdekken en zijn blik-
semend oog drukt voldoende zijn fel begeeren naar den buit uit.

Reeds staakt hij zijn zweefvlucht, vouwt de vleugels te samen,
ontplooit den grijpklauw, is gereed zich op het slachtoffer te
werpen, als het angstig knorren van den nachtegaal het eekhoorn-
tje het gevaar doet vermoeden, dat reeds zoo dichtbij is. Een roe-
kelooze sprong redt het uit de wreede klauwen en ofschoon de
valk nog tracht het om den boomstam wegschuilende diertje
te grijpen, geeft hij ten laatste zijne pogingen op en stijgt onder
het slaken van zijn jachtkreet boven de wuivende kruinen van
het beukenbosch om verderop zijn geluk opnieuw te beproeven.

De boschbewoners werpen den verstijvenden angst van zich,
het eekhoortje, hoewel nog trillend van de doorgestane vrees,
waagt zich weer op den bodem, en weldra klinken overal de jubel-
tonen door het geboomte, en onbezorgd en blij gaat het leven
daar voort, alsof nooit enig gevaar hun bestaan kan verstoren.

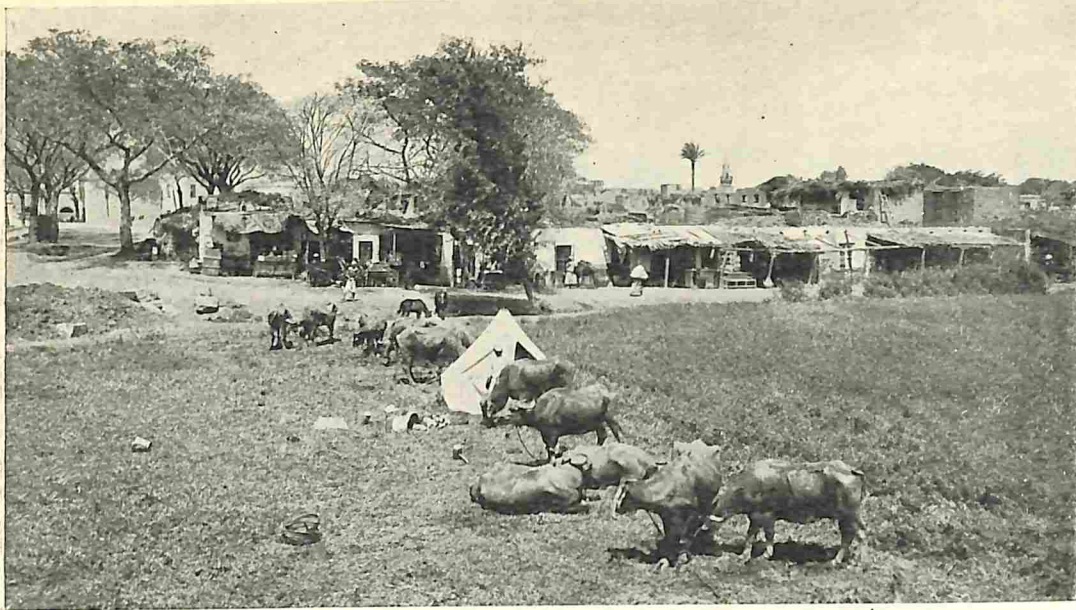
Met wijdgeopende bekjes roepen de jonge nachtegalen om
voedsel. De luide klanken beangstigen de ouders dikwijls, die
wel weten, hoe licht zij den vijand tot zich trekken.

De wilde kat, het wezeltje, de waterrat, zij allen kennen de
klanken der jonge nestelingen en weten, dat zij een gemakke-
lijke prooi zijn. Maar ook het eekhoortje zijn deze stemmetjes
welkom, want wreed in zijn vernielzucht, graag op eieren, ont-
ziet het zich niet de nesten der vogels te verstoren en uit te moorden.

Reeds eenige dagen heeft het gezocht en gespeurd door het
hout of het de plaats kon ontdekken, waar de oude vogels zoo
dikwijls heenvlogen, wel wetende, dat daar het nest zich zou
bevinden.

Nu het roepen der jongen tot hem doorklinkt, weet hij, waar
het nest te vinden is en met groeiende wreedheid, met wassend
begeeren sluipt het diertje door de dennetjes en weldra ont-
dekken de scherpe oogen het nachtegalennest.

In een oogwenk is het vernield, uit elkander gerukt, de jongen
vogels tot bloederige klontjes vleesch vermalen en vermorzeld
en hoe angstiger, hoe weemoediger de kreten der om hem heen
fladderende ouders door het hout klinken, hoe grooter genot het
schijnt te vinden in zijn spel. Niet voordat het alles vernietigd
heeft, staakt het zijn moordpartij om dan welgemoed met eenige-
luchtige sprongen zijn nest op te zoeken om te rusten na welvol-
brachten arbeid.

DE NIJLREIS. EGYPTISCH DORP MET BUFFELS.

Nog zingt de waterval het boschlied, dat ingezet met diepen bas zich tusschen de hooge oevers der beek in hooge accoordjes verliest.

Steeds vlijt zich het moskleed nog over den bodem, maar in weelderiger opbolling van plooiën; altijd ook zweeft nog door het woud de geur van den zomer, vochtig en zoel, vol vruchtbaarheid en warmte; ook jubelt hier en daar nog een vogelstem, al klinkt deze niet meer zoo vurig als voorheen; de nachtegaal echter zwijgt; het jubelen des daags en het klagen des nachts, de schoone zomernachtzang is geëindigd en sedert het moordtafrel mist de waterval zijne trouwe begeleiding.

De vogels zijn vertrokken van dit oord der verschrikking en nimmer zullen zij wederkeren tot deze lieflijke plaats.

Maar niet altijd zal de waterval zijne begeleiding missen, want bij het ontluiken der aarde na wintertijd zal wellicht een ander paartje — onwetend van het hier zoo droevig gebeuren — zich er nestelen totdat ook zij verjaagd zullen worden door den immer terugkerenden vijand, die hoe bevallig en mooi, de schrik blijft van onze zangvogels.

Maar ook de eekhoorn heeft zijn vijand; want ziet, terwijl hij bezig is een dennekegel te ontbolsteren, sluipt met slangachtige lenigheid de boommarter nader en ofschoon het eekhoortje met weergalooze vlugheid zich aan den eersten aanval onttrekt, zoozal het weldra ondervinden, dat het in den marter zijn meester heeft gevonden.

Over de takken, langs de met mos begroeide stammen gaat de vervolging, totdat de angst het eekhoortje de zekerheid bij het springen en klimmen ontnemt.

Bevend, trillend van vrees waagt het de meest roekelooze sprongen, doch steeds vervolgt het roofgedierte met zijn wreede witte tanden, en dunne bewegelijke lippen zijn prooi en als eindelijk, afgetoed en afgemat, het eekhoortje zijn sprong verkeerd berekent, valt het gemakkelijk in de klauwen van zijn grootsten vijand.

Een kreet klinkt door het woud, de doodskreet van een gemarteld dier en dan keert de stilte weer, alleen verbroken door het machtige lied van den waterval, dat nooit zwijgen zal.

H. E. KUYLMAN.

KLEINE TRAGEDIETJES.

EEN VLUCHT.

HET is vol-zomer. Ik zit in onze veranda, die op den tuin uitkomt, aan een klein tafeltje ijverig te schrijven.

Toevallig even opkijkende, zie ik een reusachtige spin de hoek van den huismuur omrennen — rennen, of zij vervolgd wordt. Geïnteresseerd blijf ik even kijken — en ja, vlak achter haar aan springt een musch te voorschijn, de vleugels uitgespreid, de kop en snavel in gebogen aanvalshouding. Hoe zal het afloopen? Ik houd me zoo stil mogelijk. De spin komt regelrecht op mijn tafeltje af — de musch volgt haar! Zoekt onze langpoot bescherming bij het huis? Waarom kruipt ze anders niet weg onder de bladeren van den wingerd? Daar is ze onder mijn tafeltje! Zal de brutale straatjongen onder de vogels haar durven volgen zoo dicht bij een gevaarvollen vijand: een mensch? Ik houd mijn adem in. Ja, hij doet het. Zijn honger is grooter dan zijn vrees. Zelfs als mijn voet onwillekeurig even beweegt, geeft hij zijn vervolging niet op.

Achter mijn tafeltje, vlak bij de open kamerdeuren, valt eindelijk het slachtoffer ten prooi aan de moorddadige snavel van zijn vervolger. Brutaal, triomfantelijk vliegt de musch heen, over mijn tafeltje; de lange pooten van de spin kriuwelen langs haar kopje....

Dit alles speelt zich af in een paar seconden.

* * *

DE „DIKKOPPEN.”

We wandelen langs de Hengelosche kleigaten. Een paar jongens zien we onder aan den oever bezig met schepnetjes en glazen stopfleschjes. Wat zouden die daar hebben?

Nieuwsgierig komen we naderbij. En wat zien we?! Grootte, dikke larven van donderpadden heeft de jongen in zijn fleschje! Donderpadden, de in Nederland zeldzame dieren, die hier in Hengelo echter in enkele poeltjes meer voorkomen.

We kijken eens goed naar het wateroppervlak. Ja, enkele dikkoppen zwemmen nog rond, maar het is te vreezen, dat ze binnen een uurtje grootendeels door het geduld van onze jonge vrienden verschalkt zullen zijn. Jammer! We wagen een poging tot redding. Mijn man zegt: „Wat heb jelui daar, jongens?”

„Dikkoppen, mijnheer!”
„Wat doe jelti nou met die dieren?”
Verlegen kijken de jongens ons aan. Ze weten 't zelf niet! 't Is alleen om de curiositeit en het „hebben” te doen!

„Nu?” dringen we aan.

„Niks, meneer.”

„Nou, gooi ze dan liever weer in 't water. Je hebt niks voor ze te eten en dan zijn ze morgen dood.”

„Kom, allo, zal ik het maar doen,” en we willen het fleschje oppakken, maar één der jongens is ons voor. In plaats van het leeg te gooien, loopt hij er mee weg.

We zien het nuttelooze van onze bemoeiingen in en wandelen verder.

Een uurtje later komen we er weer langs. De jongens zijn weg en de dikkoppen ook. 't Vorige jaar is op deze manier ook een ander waterplasje hier in de buurt van deze zeldzame diersoort beroofd.

* * *

IN MINEUR.

Onlangs bezocht ik een mijner kennissen, iemand, die doorgaat voor een groot natuur- en dierenliefhebber. Vooral voor vogels schijnt hij een buitengewoon zwak te hebben.

Onder ons gesprek hoor ik voortdurend een paar kanaries kweelen. Ja! kweelen is hier het rechte woord. 't Is niet de heldere, frissche kanarieslag, de parelende trillers en rollers, de zoete, warme nachtegaalsslag of de schetterende, soms haast te harde fluittonen, die men gewoonlijk van deze goudgeeltjes hoort.

Nee, 't is een zwaarmoedig, zacht en droef gezang, een lied, dat beklemd maakt en niet vroolijk stemt.

In den loop van 't gesprek zeg ik: „Je hebt een paar kanaries?”

„Ja,” zegt mijn kennis, „zie, daar in die kooitjes zitten ze.”

Ik kijk om, en zie, in de donkerste hoeken van het toch al donkere vertrek hangen tegen den muur twee vogelkooitjes. Ze zijn alleen aan den voorkant voorzien van tralies maar — ook van houten, openslaande deurtjes, die meer dan halverwege zijn gesloten, zoodat er in het midden een kiertje van drie à 4 c. M. overblijft, waardoor „licht” binnenkomen moet. De arme diertjes zitten vlak tegen de tralies aan, stellig uit verveling en hoogst waarschijnlijk ook van verdriet. Want is het geen kwelling, deze schitterende, zonnige zangertjes jaar in jaar uit te laten verblijven in zulk een duister hok?

Ik maak deze opmerking tegen mijn kennis.

„Ja,” zegt hij, „zoo krijg je de beste zangers. In die lichte luxekooien met schommeltjes hebben ze veel te veel afleiding. Dan zingen ze niet half zoo veel als deze.”

Nu, 't is mogelijk. Maar ik hoor liever een oogenblikje lang een zangertje in Gods vrije natuur zijn heerlijken helderden lofzang uiten, of, als 't dan moet (onze kanaries zijn nu eenmaal in gevangenschap geboren!) een geeltje in zijn schitterend kooitje, voor een zonnig raam een enkel vroolijk slagje slaan, dan dat ik den heelen dag deze arme stumpertjes hun litanieën hoor zingen — in mineur.

* * *

EENE ZELFMOORDENARES.

De kippen van onze bureu zijn bij ongeluk uit hun hok ontsnapt en in onzen moestuin verdwaald.

We zijn er niets op gesteld. 't Is voorjaar en het zaad zit pas in den grond. Na heel wat heen en weer gejaag zijn ze eindelijk allen op één na weer op hun eigen grond. Deze eene domme, eigenwijze kip kan den weg niet terug vinden. Angstig loopt ze van de heg naar 't gaas en van 't gaas naar de heg. Op 't laatst jaagt een van de kinderen haar tegen 't gaas aan. Ze durft niet terug naar de heg, maar dringt tegen 't gaas aan, steekt den kop door een der tamelijk nauwe gaatjes met het ongelukkig gevolg, dat ze met haar veeren vast raakt.

Ze rukt en rukt en rukt om los te komen en — na een oogenblik valt ze neer. We nemen haar op, dood-slap, met gebroken nek — de ongelukkige zelfmoordenares.

* * *

HET SIJSJE.

„Heb je de kooi in orde?”

„Ja,” zegt mijn vriendin tegen haar man, die met een klein pakje in de hand binnenkomt.

„Oef!” zucht deze, en dan vertelt hij, dat hij met dat pakje in de hand een half uur lang geloopt heeft in vrees en beven, dat hij den inhoud beschadigen zou....

Een half uur lang... welk een tijdruimte in het leventje van zoo'n zonnig, vroolijk zangertje.... een half uur opgesloten gezeten in een saamgevochten papiertje....

Voorzichtig wordt het pakje, in het kooitje geopend.... dan floep, het deurtje dicht. Juist bijtijds, want als een razende vliegt, fladdert, raast het diertje — waarschijnlijk verschrikt door het voor hem zoo plotselinge, felle licht — het kooitje rond.... We kijken stil — wat bevreesd — toe, vóórvoelend de catastrofe, die komen moet.... Zou het beestje nu niet bedaren? Neen! het pas-gevangen diertje, gisteren, neen vandaag nog een heerlijke vlugge, wilde woudzanger dringt, bonst, beukt tegen de traliën van zijn gevangenis. Hij wil eruit! eruit, vrij zijn!

Plotseling is het gefladder in de kooi gedaan en zien we den vogel tegen den muur de hoogte in vliegen. Hoe hij het gedaan heeft gekregen te ontsnappen, begrijpen we niet. Zeker moet hij zich om door de traliën heen te kunnen komen, zoo dun hebben gemaakt als een damesvinger!

Hoe het diertje nu weer te vangen? Het fladdert langs den zolder, daalt langs den muur....

Eensklaps is het geheel verdwenen....

„De hond!” roep ik.

Hemel ja, de hond, afgericht op het vangen van musschen in den moestuin, heeft het diertje in den bek....

Alleen een paar klappen, die klinken, bewegen hem, zijn proci los te laten.

We nemen het sijsje op Een bloeddruppeltje valt uit zijn bekje. Het diertje, zooveen nog één vurig, hartstochtelijk kluwentje leven, ligt nu slap, dood, in onze handen.... Arm diertje. Waarom moest je ook in *menschenhanden* vallen?

M. LANGERHUIZEN.

HET KASTEEL VAN CARTHILS BIJ WIJLRE (Zuid-Limburg).

VAN het kasteel en de Vrije Rijksheerlijkheid Carthils, waarvan het de zetel was, is weinig bekend en wat bekend is, dat is verre van eervol. Van een schepenbank heb ik nooit een spoor ontdekt, trouwens er waren te weinig belanghebbenden, alleen de kasteelbewoners, bedienden, en de landbouwers van den heer. Voor dezen bestond een laathof, dat is grondgericht, waar alleen over de gronden der laten werd gepleit en recht gesproken tusschen de laten en door laten en waar ook, na den dood van den bezitter, door de erven het goed werd verheven, dat is de laaftplichtigheid erkend en de rechten betaald, waarop de heele formaliteit eigenlijk neerkwam, die de erkenning van den eigendom van den heer ten doel had en hem inkomsten te bezorgen.

Eeuwenlang is Carthils in 't bezit geweest van de familie Hoen van Carthils. De eerste heer die bekend was heette Theodoor van Carthils en was gehuwd met Elisabeth van Printhaghen. Hun zoon Ivo huwde een dochter uit het geslacht Hoen tzo Broeck (Hoen in het broek), later Hoensbroeck, en hun zoon Johan vond het deftiger zijn naam te verlengen, voegde dien zijner moeder, omstreeks 1392, bij den zijnen en noemde zich Hoen van Carthils. In dien tijd behoefde men voor zulk een naamstoefvoeging nog niet de machtiging van den landvorst te bekomen.

Door den dood van de laatste erfgenaam der linie van de Hoen van Carthils, die eigenares was der Vrije Rijksheerlijkheid Carthils, Maria Anna Henrietta Hoen van Carthils, gehuwd met den baron van Masbourg, in 1772, kwam voornoemde Rijksheerlijkheid aan haar neef, graaf de Liedekerke. Wat in den Franschen tijd met de Vrije Rijksheerlijkheid Carthils gebeurd is, weet ik niet juist. Zeker is zij bij de Fransche Republiek ingelijfd den 1 Oct. 1795, maar van eene vergoeding voor den heer, gelijk aan die van Gronsveld, Wittem en Slenaken bij den Rijksdag van Regensburg in 1803 werd verleend, is niets bekend. Ook weet ik niet wie toen, of later, eigenaar van het kasteel werd, en wie de verkooper was. Alleen weet ik, dat in de jaren 1880—'90 de heer Frijs eigenaar was, wiens eenige dochter het erfde.

Ik sprak over het weinig eervolle van 't geen van Carthils is bekend. Op gezag van den zegsman in Van der Aa, Aardrijkskundig woordenboek, waaraan vakmannen die aan Limburg's geschiedenis en oudheidkunde niet vreemd waren, als de notaris Guillon te Roermond, hebben meegewerkt, moet ik u dan verhalen, dat Carthils, in de 18e eeuw, en misschien nog vroeger al, een paradijs voor de Zigeuners was, die daar een vrijplaats hadden, waaruit zij in de naburige Rijksplaatsen, in de Oostenrijksche en Staatsche landen van Over-Maas hun strooptochten ondernamen en met den buit terugkeerden, om uit te rusten van hunne vermoeienissen, terwijl de heer er een eer in stelde, dat hij zijn rechten als Vrije Rijksheer kon bewijzen door hen straffeloos te herbergen op zijn Rijksgrondgebied, straffeloos voor hen en hem tegelijkertijd. Carthils was ook een geliefkoosd oord voor liefhebbers van duellen, een sport, die toen veel werd beoefend en bij een van welke gelegenheden, op 't eind der 17e eeuw, een

zoon van Jan Bapt. de Pontignac de Montbrizon, officier in Franschen dienst (wiens ouders in Eckelrade hun kasteel hadden, Hemersbach genaamd), het leven verloor.

Thans is dit heele grondgebied van Carthils een buurtschap van de gemeente Wijlre, terwijl eenige perceelen grond tot de gemeente Wittem behooren.

In 1881 werd het kasteel* geheel* vernieuwd, de erker waarin drie kleine vensters met accolade-bogen zijn aangebracht, schijnt mij toe misschien een overblijfsel van een ouderen bouw te zijn, maar dan is de rest van den voorgevel geheel vernieuwd. De voorpoort, zeer schilderachtig met het oud venster aan de voorzijde, en de aardige spits, die het geheel bekroont, is uit de 18e eeuw, naar mij toeschijnt. Wel prijkt de dubbele Rijksadelaar nog op den top des gevels van 't gebouw, boven 't uurwerk, maar beschermt onder zijn vleugels geen Zigeuners meer,
A. J. A. FLAMENT.

Een nieuw dierenpark bij Amsterdam onmogelijk?

TOEN onlangs Dr. C. Kerbert, de bekwame en ondernemende directeur van „Artis”, Amsterdam's dierentuin, zijn 70sten verjaardag vierde, werd o. a. melding gemaakt van de vele veranderingen en verbeteringen, onder zijn leiding

Fotio C. Steenbergh.

HET KASTEEL VAN CARTHILS BIJ WIJLRE
(ZUID-LIMBURG).
DE VOORPOORT, BUITENZIJD.

aangebracht, en van de plannen, die nog tot uitvoering gereed liggen. Wij hebben de energie bewonderd, die uit dit alles sprak, doch tevens ons afgevraagd — en niet 't minst na de mededeelingen, dat in den reeds zoo kleinen tuin een groot zoölogisch museum gebouwd zal worden — of het niet beter zou zijn radicaal met het oude te breken, inplaats van dit oude zoo goed mogelijk te maken.

Een dierentuin — en zeker „Artis” — is een dierentoonstelling te midden van plantsoenaanleg waarbij men met de beschikbare ruimte woekert om de dieren zich zooveel mogelijk in hun element te doen gevoelen. Maar ten opzichte van vele dieren blijft dit bij dikwijls zéér gebrekkige pogingen, omdat men nu eenmaal over onvoldoende ruimte beschikt. Het scherpst valt dit natuurlijk in 't oog bij de grootere dieren. Ai, die ruimte waarmee de bison tevreden moet zijn, die in zijn natuurstaat geheele prairieën voor zich heeft. En de leeuwen, de tijgers in hun enkele vierkante meters beslaande hokken....!

Wij meenen hierin voor een groot deel de verklaring te moeten zien van 't feit, dat de prachtige dierenverzameling van „Artis” niet zóó gewaardeerd wordt, als ongetwijfeld het geval zou zijn wanneer men minder het gevoel had, dat we hier met een collectie gevangen dieren te doen hebben, die ten pleziere van den mensch ten toon gesteld worden. We weten, dat de gevangenschap van de roofdieren b.v. „Artis” bij velen minder geliefd maakt.

We begrijpen, dat het enorme kosten met zich zal brengen dit alles te veranderen en een meer gezonden toestand te scheppen. Maar dit neemt niet weg, dat we het betreuren, dat nog nimmer gezegd werd wat o.i. niet langer verzweven mag worden: „de toestand in een dierentuin als „Artis” is niet gezond, en we laten het alleen bij het oude, omdat we geen kans zien de zoo gewenschte radicale veranderingen aan te brengen.” Maar wil er verandering komen, dan is allereerst het besef noodig, dat er iets, neen, dat er véél ontbreekt.

Wat we dan eigenlijk willen? Wel, een groot dierenpark, waarin, niet te dicht oopen, de gebouwen staan voor de kleinere dieren, de collecties enz. en waarin de grootere kunnen leven in een staat, die minder aan gevangenschap doet denken.

Uitbreiding van den „Artis”-tuin is onmogelijk. De aanleg van een geheel nieuw dierenpark zal noodzakelijk zijn. Met dien aanleg — b.v. in de buurt van Amstelveen, bij den Poel — slaat men vele vliegen in één klap. Een flink park in de nabijheid van de hoofdstad met hare wat open omgeving zal een kostelijke verrijking voor haar zijn, de „Artis”-tuin zal, openbaar plantsoen geworden, al niet minder in een dringende behoefte voorzien, de prachtige dierenverzameling zal zich in grooter populariteit gaan verheugen, de groote dieren zullen minder het droeve beeld van gevangenen vertoonen.

En nu zouden wij willen vragen: is dit werkelijk zoo'n onbereikbaar ideaal, dat men maar 't beste doet er over te zwijgen? Kan, op grootere schaal, niet herhaald worden, wat in de vorige eeuw met de landerijen geschiedde die thans in het Vondelpark zijn herschapen, dat niemand meer zou willen missen? Is het geslacht der vermogende Amsterdammers uitgestorven, die héél veel voor hun stad over hebben? Is niet krachtiger dan vroeger bij de overheid het besef levendig, dat parken en plantsoenen voor een groote stad geen overvloedige weelde zijn, maar een dringende eisch des tijds, en mede den trek van vermogende stadgenooten naar buiten kunnen tegengaan? Kan een groot park in de omgeving van de hoofdstad niet verhinderen, dat Amsterdam als woonstad ongenietbaar wordt? Is er, nu in het

„plan Zuid” zoo weinig ruimte voor parken is aangewezen, niet een fout te herstellen? Is in Amsterdam onmogelijk wat in den Haag, dat reeds zijn Hout, zijn Boschjes, zijn veel rijker omstreken heeft en dat nu een grootsch aangelegd Zuiderpark krijgt, wél kan? Wij hopen van harte, dat onze denkbeelden bij allen die tot de verwezenlijking zouden kunnen bijdragen, in ernstige overweging zullen worden genomen.

A. L.

DE PELSJAGERS.

(26)

EEN VERHAAL UIT ATHABASCA
DOOR HULBERT FOOTNER.

OFSCHOON zich nog groot houdend, werd Watusk's houding toch zichtbaar zwakker. Ten slotte moest hij gaan, zooals een kind moet gaan, dat op kalme en gebiedende wijze geroepen wordt. Boos gaf hij een order. Alle mannen, behalve Ambrose's zes bewakers, verlieten de schans. Watusk ging het laatst. Hij keek om en ziende dat de achtergeblevenen aandachtig naar den troep in het dal keken, haalde hij een flesch uit zijn zak en nam een teug. Ambrose zag van terzijde, dat hij het deed.

Enkele minuten later reden Watusk en zijn mannen over den heuvel links van de schans en naar beneden. De mannen van de politie zagen nauwelijks op om hen te zien komen. Inspecteur Egerton en Watusk zaten te paard tegenover elkaar. De andere Indianen bleven op een eerbiedigen afstand. Veel had Ambrose willen geven als hij had kunnen hooren wat er gesproken werd. Hij vernam het later.

„Watusk,” zei de kleine kort aangebonden Inspecteur, „wat is dat voor een bliksemsche onzin? Schansen? Verbeeldt je je soms, dat je een soort Louis Riel bent?”

Watusk trok een gemelijk, boos gezicht, doch antwoordde niet. „Heb jij Ambrose Doane hier?” vroeg de Inspecteur.

„Ambrose Doane is hier,” antwoordde Watusk. „Ik moet hem hebben,” zei Egerton kort en bondig. „En jou moet ik ook hebben, Watusk, en ook Myengeen en Tatatecha en nog drie, van wie ik de namen niet kan uitspreken. Ik heb een klerk bij me uit het magazijn van de Compagnie en die zal ze mij aanwijzen. Ik moet je voor het gerecht brengen vóór de rivier dicht vriest, dus we hebben geen tijd te verliezen. Vandaag gaan we. De helft van mijn manschappen zal ik hier laten onder sergeant Plaskett om op je menschen te passen. Jij gaat je menschen zeggen, dat ze het goed, dat ze uit het magazijn gestolen hebben, inleveren. Plaskett zal een lijst krijgen van alles wat gestolen is en hij zal er op doorhalen wat teruggegeven wordt. De rest zal, met schade aan het magazijn, in één bedrag ten laste van je volk gebracht worden. Ze boffen, dat ze er zoo goed afkomen.”

„Krijgen wij betaling voor de bloem die ze verbrand hebben?” bromde Watusk.

„Dat zal onderzocht worden met de rest,” zei de Inspecteur. „Laat je menschen nu komen. Schiet op! We kunnen geen enkel uur verliezen.”

Watusk maakte geen aanstalten om te gaan. De vurige drank, dien hij had gedronken, gaf zijn bloed een bedriegelijke warmte. Hij begon zich een held te voelen. Zijn oogen werden kleiner en begonnen te schitteren. „En als ik het niet doe?” vroeg hij.

De Inspecteur trok zijn wenkbrauwen op. „Dan zal ik gaan en de mannen nemen, die ik hebben moet,” antwoordde hij koel.

„Voor je weg bent, ben je dood,” zei Watusk. Met een dramatischen zwaai van zijn arm wees hij naar de heuvels. „Vijf honderd Winchesters zijn nu op jullie roode jassen gezicht. Als ik een teeken geef, spreken ze tegelijk.” „Dat is een leugen,” antwoordde de Inspecteur! „Je hebt maar een goede twee honderd weerbare mannen in je stam.” „Twee honderd is meer dan genoeg,” antwoordde Watusk, niet uit het veld geslagen. „Dat is tien kogels voor ieder van jullie. Ze liggen in een kring om jullie heen. Je kunt niet voor- of achteruit. Vraag eens aan de lui van de Compagnie of de Kakisa's goed kunnen schieten.”

Inspecteur Egerton antwoordde met een hartelijken lach.

„Prachtig!” riep hij. „Lach maar!” riep Watusk woedend. „Je bent niet harder dan andere menschen. Je hebt geen middel om de kogels tegen te houden, die je ons verkoopt, wél? Als de kogels door je roode jassen gaan, sterf je net zoo goed als een ander, zou ik denken.”

„Zeker,” antwoordde de oude militair met een flikkering van zijn staalblauwe oogen. „Dat is onze zaak. Maar jou helpt het niets. Wij zijn slechts de buitenposten van een groote macht, die de geheele wereld omvat. Als je die macht tart, zul je van de aarde verdwijnen als het gras in een prairiebrand”.

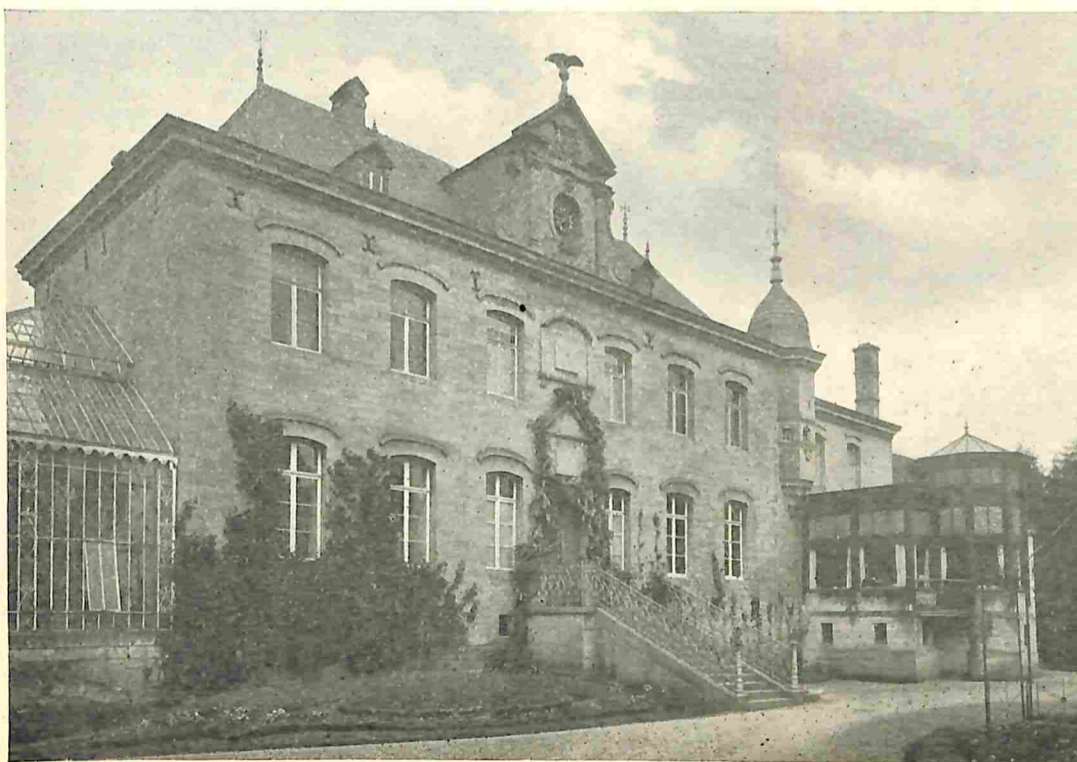

Foto C. Steenbergh.

HET KASTEEL VAN CARTHILS. VOORGEVEL.

„Bah!” riep Watusk. „Opsnijerij! Blanken praten altijd over de macht die achter hen staat. Ik zou die macht wel eens willen zien! Ik zal de roodhuiden laten zien, dat jullie niet beter bent dan zij. Als het bekend wordt, dat Watusk de politie verslagen heeft, zullen allen, tot aan de Noordelijke IJsee toe, te wapen komen en de blanken uit hun land verjagen. Ik heb al boodschappen uitgezonden.”

„Wat verwacht je nu eigenlijk dat ik daarop zal zeggen?” vroeg de officier vroolijk.

„Zeg je mannen hun geweer op den grond te werpen,” antwoordde Watusk. „Ze zijn mijn gevangenen — ik zal ze goed behandelen.”

Inspecteur Egerton lachte tot zijn buikje schudde. „Kom,” zei hij vriendelijk, „ik heb geen tijd om zulke heldendaden met je te bespreken. Maak, dat je wegkomt en breng de mannen hier. Ik geef je een half uur tijd.”

De Inspecteur keek op zijn horloge en noteerde den tijd. Daarop wendde hij zich tot zijn sergeant en liet Watusk alleen staan. Er schoot niets anders voor den Indiaan over, dan zijn paard om te keeren en den heuvel op te rijden met het weinigje waardigheid, dat hij nog kon verzamelen. Zijn mannen volgden hem. Ze hadden natuurlijk niets verstaan van hetgeen er gesproken was, doch het gebarenspeel was duidelijk genoeg geweest. Het geheele gezelschap liet het hoofd hangen.

Toen Ambrose deze houding opmerkte bij hun terugkomst in de schans, klaarde zijn gezicht op. Watusk, die de scherpe, vragende blik zag, zei met waardigheid:

„We hebben het gewonnen. De roodjassen hebben zich overgegeven.”

Dit was een zoo tastbare leugen, dat Ambrose zijn neiging om te glimlachen niet kon onderdrukken.

Het halve uur, dat volgde, scheen den wachtenden wel een halven dag. Ambrose wist niet wat er gebeurd was en kon slechts naar de reden van den wapenstilstand gissen. De politie had de witte vlag neergehaald. Hij kon den Inspecteur nu en dan op zijn horloge zien kijken. Nieuwsgierige boodschappers kwamen uit de andere schansen naar de reden van de werkeloosheid vragen, doch Watusk zond ze met ontwijkende antwoorden weg.

Geboeid en gekneveld, vond Ambrose het een alles behalve aangename tijd. Het gaf hem echter eenige voldoening te zien, dat Watusk het nog minder aangenaam dan hij had. Voor een opmerkzame toeschouwer was het duidelijk, dat Watusk geestelijk foltering onderging. Egerton, de sluwe oude krijgsman, kende zijn man. Indien hij slechts de minste poging had gedaan om een conflict te verwekken, indien hij had uitgevaren, bedreigd, een geweer afgeschoten had, zou de wilde natuur onmiddellijk daarop gereageerd hebben, en alles zou in eenige oogenblikken voorbij geweest zijn. Maar hij had gelachen en een sigaret aangestoken! Watusk was machteloos geworden door een moreel, dat zijn begrip te boven ging.

Het langste half-uur heeft niet meer dan dertig minuten. Inspecteur Egerton keek voor de laatste maal op zijn horloge en sprak tegen zijn mannen. De mannen vingden de paarden en zonder eenigen schijn van haast, stegen ze op. Zij begonnen zich langzaam door het gras te bewegen en volgden in verspreide orde den door Watusk afgelegden weg. De Inspecteur was in het midden. Hij was ongewapend. Zijn mannen schertsten en lachten nog.

Zij beklommen stapvoets den heuvel. De mannen hadden den teugel in de eene hand en in de andere den loop van het geweer waarvan de kolf op zij rustte. Ze gingen recht op de schans af; zonder twijfel hadden zij de struiken, die er omheen gezet waren, ontdekt. Ambrose zag, dat het jonge en slanke mannen waren. Die aan den rechtervleugel had zijn hoed door het een of andere toeval verloren. De zon bescheen zijn blond haar.

Dit was een kritiek oogenblik. Het lot van de negentien jonge mannen en hun grijzen leider hing aan een draad. Ambrose hield den adem in. Een kreet, een ongelukkige beweging zou een slachting tot gevolg gehad hebben. De oogen der Indianen schitterden en hun tanden waren zichtbaar; hun vingers omknelden de geweren. Een enkel woord van hun leider zou voldoende geweest zijn. Watusk verlangde er naar te spreken, doch hij kon niet. Het zweet liep langs zijn geel-grijs gezicht. Een der paarden struikelde. De Indianen hieven hun geweren op en mompelden iets onder elkander. Doch op dat oogenblik tapte een der manschappen een goede mop en een hartelijke lach weerklonk. De Indianen lieten hun geweren zakken en staarden met groote oogen. Tegen zulke „Uebermensen” konden ze niet vechten.

„Geheel gebroken liet Watusk zijn geweer op den grond vallen en trachtte hij langs het pad uit den schans te ontsnappen. Op hetzelfde oogenblik ontstond er groote verwarring en een helsch rumoer. Sommigen trachtten met hun leider te ontsnappen, anderen versperden den weg. Ambrose zag dat Watusk gegrepen en op den grond geworpen werd. Hij bleef liggen waar hij gevallen was.

Zoo eindigde de Kakisa-opstand. De Indianen dachten zelfs niet aan verderen tegenstand. Ze zetten de geweren op den grond

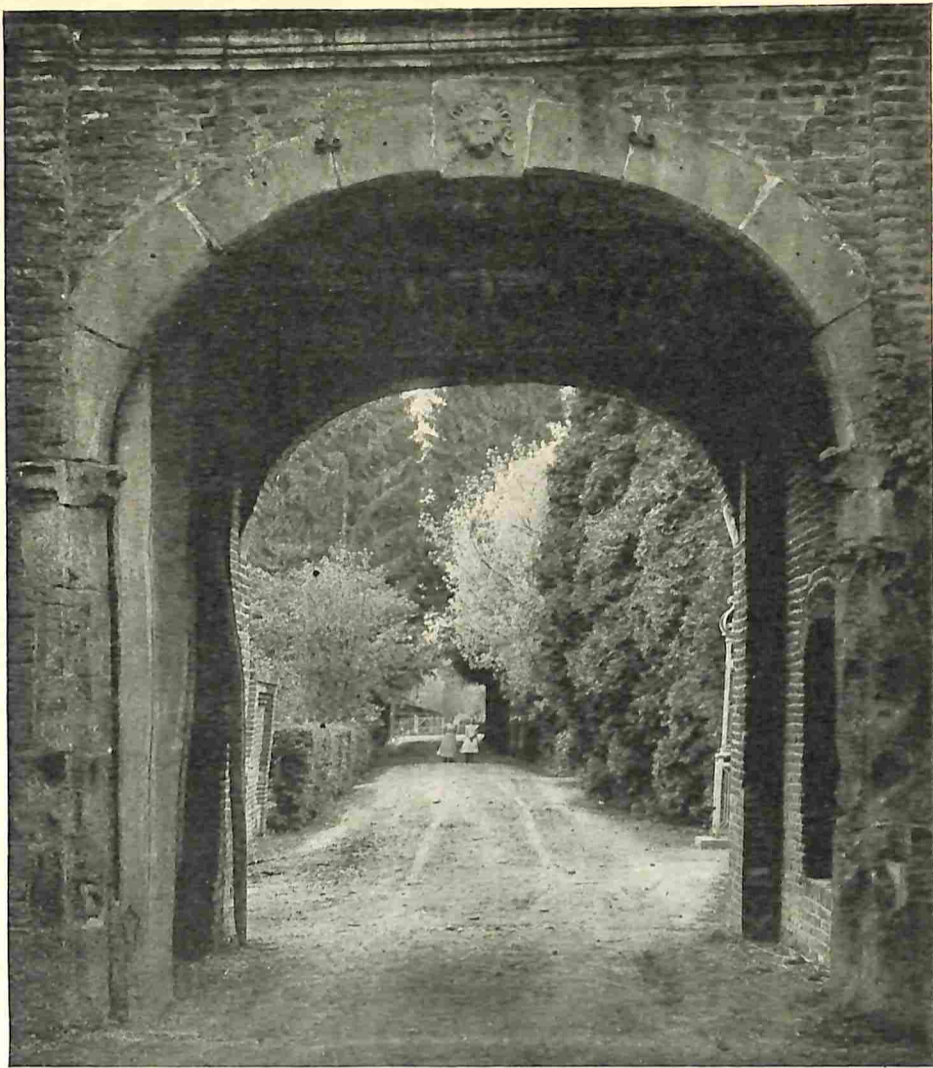

Foto C. Steenbergh.

HET KASTEEL VAN CARTHILS.
KIJKJE DOOR DE VOORPOORT NAAR BUITEN.

en staarden naar de aankomende ruiters met karakteristieke apathie.

HOOFDSTUK XIX.

WEER ANDERE BEWAKERS.

De politietroep naderde tot binnen vijf en twintig meter, sloot de gelederen en bleef staan.

„Watusk, kom er uit!” brulde de Inspecteur met een stem, alsof hij een parade commandeerde.

Ambrose zag hem nu voor het eerst. Het was een kleine, welgevormde man met kort geknipt grijs haar op zijn bolrond hoofd. Een zware witte snor verdeelde zijn gezond-rood gezicht in tweeën. Hoe hij ook gekleed was, zou ieder toch terstond den soldaat in hem herkennen. Hij zag er niet uit alsof geduld en minzaamheid tot zijn deugden behoorden, hetgeen ongelukkig voor Ambrose was, zooals later bleek.

Daar Watusk geen spier bewoog, werd hij door vele handen gegrepen en over den rand van de schans geheschen. Hij rolde verder, waardoor hij eenige rozenstruiken omwierp; eindelijk stond hij op met de houding van een geslagen hond. Zijn voorkomen, met de bemodderde gekleede jas en zijn militaire wapens scheef en in wanorde, deed de politie-soldaten in luid gelach uitbarsten. Hij was in het geheel niet meer de vuurvreter van een half uur geleden.

„O!” riep kolonel Egerton, „de overwinnaar van de Engelschen!”

Watusk kwam nader en sprak op medelijden-wekkende stem. „’t Spijt me, dat ik zoo gesproken heb. Ik kan het niet helpen. Ambrose Doane heeft het mij gezegd. Hij heeft me een toovermiddel gegeven. Ik ben ziek.”

In zijn woede trachtte Ambrose te schreeuwen, doch slechts een gedempte kreet ging door den zakdoek. Voor de politiesoldaten was hij niet zichtbaar in den hoek waar hij stond, en hij kon zich niet bewegen.

„Is Ambrose Doane hier?” vroeg de officier.

Watusk draaide zich snel om en sprak een zin in de Kakisa taal. Ambrose zag een sluwen trek op zijn gezicht. Een der mannen, die Ambrose bewaakten, trok zijn mes, sneed de banden door en maakte den zakdoek los. Ambrose’s hart liep sneller. De mogelijkheid, dat ze dien ellendigen leugenaar konden gelooven, kwam niet in hem op. Hij werkte zich zelf over den rand van de schans.

„Hallo!” riep hij.

Er kwam geen groet als antwoord. De gezichten voor hem waren onbewegelijk en grimmig. Voor Watusk hadden ze een soort van goedhartige geringschatting, voor hem een koude en doodelijke verachting. Blijkbaar hadden ze zich reeds een meening gevormd. De Inspecteur draaide aan zijn knevel en keek hem hard en aandachtig aan.

De moed zonk Ambrose in de schoenen. Dat waren mannen, die hij bewonderde. „Wat is er?” riep hij. „Gelooven jullie dien leugenaar? Tot op dit oogenblik ben ik een gevangene geweest; aan handen en voeten gebonden en gekneveld. De sporen zijn nog zichtbaar aan mijn polsen.”

Inspecteur Egerton keek niet naar zijn polsen. „Hm! niet slecht!” zei hij grimmig. „Je bent een slimme vogel!”

Het bloed steeg Ambrose naar het hoofd. „Om Godswil, kunt U mij zeggen wat ik kon winnen door de Indianen op te hitsen?” vroeg hij.

„Vraag het mij maar niet,” zei de Inspecteur. „Je was in staat om je aan een stroohalm vast te klemmen, geloof ik.”

Tegenover zulk een besliste onrechtvaardigheid zou het vernederend zijn zich te verdedigen. Zijn gezicht kreeg een harde uitdrukking. Hij klemde de tanden op elkaar en haalde de schouders op.

„Je bent gearresteerd,” zei de Inspecteur.

„Waarvan word ik beschuldigd?” vroeg Ambrose nijdig.

„Een kleinigheid maar,” antwoordde de Inspecteur ironisch.

„Insluiping, samenzwering, inbraak en poging tot moord. Misschien komt er ook nog hoogverraad bij.”

Ambrose gaf geen antwoord. In zijn hart had hij gehoopt, dat de ongegronde beschuldigingen te Fort Enterprise reeds zouden zijn ingetrokken.

De Inspecteur wendde zich weer tot Watusk.

„Geef je arsenaal over,” zei hij.

Gedwee maakte Watusk zijn verschillende gordels los en overhandigde ze aan een der manschappen. Nadat hij Ambrose's nederlaag had opgemerkt, was zijn gezicht weer minzaam en ondoordringelijk geworden.

De Indianen waren nu allen aan den achterkant uit de schans gekomen en stonden op een kleinen afstand in een groepje.

„Beveel hun wapens op een hoop te leggen,” beval de Inspecteur. „Laat iedere man een merk op den kolf van zijn geweer maken, zoodat hij het later kan herkennen als het teruggegeven wordt. Zend iemand

naar de andere schansen met het bevel, dat ze allen hun geweer hier moeten brengen.”

Watusk gehoorzaamde onmiddellijk.

„Waar is je kamp?” vroeg de Inspecteur hem.

Watusk wees het aan. „Een mijl,” zei hij.

„Als wij de geweren hebben, ga je met mij daarheen, dan zullen we de menschen inspecteren.”

Toen Ambrose dit hoorde, wendde hij zich tot een der manschappen „Als U naar het kamp gaat, wilt U dan mijn hond meebrengen?” vroeg hij.

„Wat is er?” vroeg de Inspecteur.

Ambrose legde uit, waar men zijn hond kon vinden. Ze zagen hem vreemd aan, alsof ze verwonderd waren, dat zulk een vermetel misdadiger zich bezorgd over zijn hond kon maken. De man beloofde den hond mee te brengen.

Inspecteur Egerton ging voort orders te geven.

„Bafford, ga terug en haal de bagage. Laat mijn tent in het midden van de vallei opslaan. Enslie” — dit was tegen den blonden man — „jou stel ik verantwoordelijk voor den blanken gevangene. Je hoeft hem niet te boeien. Hij kan toch niet ontsnappen.”

Ambrose moest de vernedering ondergaan naast het paard van zijn bewaker den heuvel af te loopen. Enslie had een minder hard gezicht dan de anderen. Ambrose trachtte met hem in betrekking te komen door hem om tabak te vragen. Doch de koude blik van verachting, waarmee het verzoek werd toegestaan, sloot alle verdere toenadering uit.

Na de terugkomst van Inspecteur Egerton uit het Kakisa-dorp werd er een maal opgediend. Daarna ging de Inspecteur aan zijn vouwbare tafel in zijn tent onderzoekingen houden. Er was heel wat te verhandelen. Op zijn beurt werd Ambrose voor hem gebracht. Watusk, wiens diensten als tolk voortdurend noodig waren, was aanwezig, evenals verscheidene manschappen.

„Het is gebruikelijk een gevangene te vragen of hij iets in zijn voordeel te zeggen heeft,” zei de Inspecteur. „Ik moet je waarschuwen, dat hetgeen je zegt, later ook tegen je gebruikt kan worden.”

Ambrose voelde hun vijandschap als een muur om zich heen. „Wat geeft het?” zei hij gemelijk. „U bent al overtuigd van mijn schuld.”

„Wat ik er van denk, heeft niets met de zaak te maken,” antwoordde de Inspecteur koel. „Je zult voor bevoegde rechters gebracht worden.”

„Er is iets dat ik gaarne zou zeggen,” zei Ambrose, naar Wa-

tusk kijkend, „doch niet in tegenwoordigheid van dien vent.”

De Inspecteur zei iets tegen een der manschappen en Watusk werd naar buiten geleid. „Nu maar,” zei hij tegen Ambrose.

„Watusk zal valsche getuigenissen afleggen,” zeide Ambrose. „Hij zal de zaak voorstellen, zooals hij wil, omdat hij meent, dat de Kakisa's alleen door zijn bemiddeling kunnen getuigen, of door de bemiddeling van Gordon Strange, die een vriend van hem is.”

„Beschuldig je Strange nu?” viel de Inspecteur hem in de rede. „Laat ik je dan zeggen, dat Strange in hoog aanzien staat aan het Fort.”

„Dat kan wel!” antwoordde Ambrose schouderophalend. „Behalve Watusk is er één onder de Kakisa's die Engelsch kan spreken,” ging hij voort. „In het belang van het recht vraag ik, dat er naar haar gezocht zal worden.”

„Wie is dat?”

„Zij heet Nesis, ze is de jongste van Watusk's vier vrouwen.”

Ambrose vertelde haar geschiedenis kort en eenvoudig.

„Zoo,” zei de Inspecteur met een eigenaardigen glimlach, „volgens je eigen geschiedenis ben je met Watusk's vrouw weggelopen. Verwacht je, dat een jury eenige beteekenis aan haar getuigenis zal hechten?”

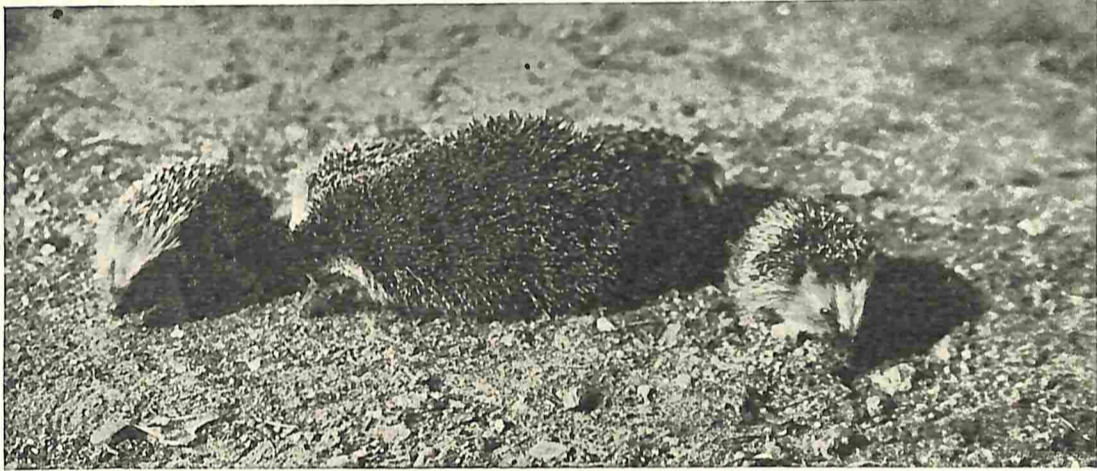
„Die kans neem ik op mij,” zeide Ambrose „Als U de waarheid wilt weten, moet U haar zien te krijgen.”

„Ik zal dadelijk laten zoeken.”

„Laat Watusk dan bewaken,” waarschuwde Ambrose. „Hij zal voor niets terug deinzen om haar buiten de rechtzaak te houden, zelfs niet voor een moord.”

De Inspecteur glimlachte misnoegd. Ambrose's houding was niet zooals hij verwacht had.

Hij reed echter dadelijk met drie manschappen naar het Kakisa-dorp terug. Een uur later zond hij een der mannen terug om Watusk te halen. Weer een uur later kwamen ze allen terug — zonder Nesis. Ambrose's moed zonk. Instinctmatig trachtte hij zijn ontmoediging voor zijn vijanden onder een onverschillig uiterlijk te verbergen.

EGELFAMILIE.

De Inspecteur gevoelde, dat hij Ambrose eenigen uitleg schuldig was en liet hem in zijn tent komen.

„Ik heb gezocht,” zeide hij. „Ik kan geen spoor vinden van de persoon, die je beschreven hebt.”
(Wordt vervolgd.)

Een Zeeuwsch Volkslied.

Van verschillende zijden vraagt men ons naar het nieuwe

Zeeuwsche Volkslied, vervaardigd door den heer D. A. Poldermans, hoofd der school te 's-Gravenpolder. Deze was zoo vriendelijk om ons toestemming te geven de woorden ervan in ons blad af te drukken. Het is getoonzet door Jan Morks, directeur van het Stedelijk Muziekcorps te Middelburg en uitgegeven door de Gebr. Hildernisse aldaar. Prijs met begeleiding van piano of orgel f 0.50, een en tweestemmig f 0.10.

Hier volgt het:

Geen dierder plek voor ons op aard,
Geen oord ter wereld meer ons waard,
Dan, waar beschermd door dijk en duin,
Ons toelacht veld en bosch en tuin;
Waar steeds d'oude Eendracht woont
En welvaart 's landmans werk bekroont,
Waar klinkt des Leeuwen forsche stem:
„Ik worstel moedig en ontzwem!” *

Het land, dat fier zijn zonen prijst,
En ons met trots de namen wijst
Van Bestevaër en Joost de Moor,
Die blinken zullen d'eeuwen door;
Waarvan in de historieblæn
De Evertsen en Bankert staan,
Dat immer hoog in eere houdt
Den onverschrokken Naerebout.

Gij, Zeeland, zijt ons eigen land,
We dulden hier geen vreemde hand,
Die over ons regeeren zou,
Aan onze Vrijheid zijn we trouw.
We hebben slechts één enk'le keus:
„Oranje en Zeeland!” da's de leus!
Zoo blijven we met hart en mond,
Met lijf en ziel: goed Zeeuwsch, goed rond!

* Het devies onder het Zeeuwsche wapen is: Luctor et Emergo, d. i. Ik worstel en ontzwem.